

SLOVENSKI GLASNIK.

Cena polletna
1 gld. 35 kr.

Lepoznansko-podučen list.

Po pošti
1 gld. 50 kr.

Odgovorni vrednik in izdajatelj: Anton Janežič.

Št. 9.

V Celovcu 1. septembra 1862.

VIII. zv.

Danica.

(Zložil Gr. Krek.)

Da pragu deklica sedi,
Ko za gorami se žari,
Ter beli danek se rodi.

V danico jasno vprè okó,
Nasproti ji moli rokó,
In jo ogovori takó:

„Oj pridi doli zvezdic kras,
Oj pridi, pridi k meni v vas,
Razjasni žali mi obraz.“

„Vtolaži mlado mi sercé,
Ki za veselje nič ne vé,
In zanj še vediti ne smé.“

„Podari meni sopet mir,
Ostani tu pri meni zmir,
Kazala ljubemu boš tir.“

„Ko memo kočé bo pripél,
Obstal pri meni bo vesel,
Spet dal mi bo, kar mi je vzél.“

„Podal mi k zvezi bo rokó,
Od mene ločil se ne bo,
Dal raje svetu bo slovó.“

„Ne ljubil družih bo deklet,
Le za-me vedno bode vnet,
Ki bolj ga ljubim, ko ves svet.“

Tako danici govori,
Solze si briše iz oči,
Spominja se preteklih dní.

Spominja se nekdanjih let,
Ko še neznan je bil ji svet,
Nazaj mladost žéli si spet.

Na nebu solnce že blišči,
Danice viditi več ni,
Zastonj si dekle je želí.

Zastonj si je želela bo,
Zastonj medlelo bo okó,
Veselja tu ni več za-njo.

Pozabljena je davno že,
Ne bije za-njo mu sercé,
Za lepšo deklico zdaj vé.

Pa upaj le do konca dní,
Naj up nesrečo lajša ti,
Naj v upu smert te pokosi.

Bore mladost.

(Spisal J. Mencinger.)

Človek, ki mu je dano, da vse premišljuje in na dobro ali slabo obrača, kar se giblje krog njega, in ki je tako nesrečen, da je ravno v sedanji tako zmešani dobi v življenje poklican, rad se truden oberne od homatij, ki tarejo naš rod, in ozre se z dušnim pogledom v sivo nekdajnost, čez katero je starost razlila nekako čarobnost in svetost. Nepopisljivo ganjen ogleduje stare črne cerkve s špičastimi okni in pisanimi šipami, umetne rebra na visocih oblokih, in na stenah vsekane podobe davno pozabljenih možakov s čverstimi obrazi, v katerih se bere, da so nekdanji ljudje bolj bili resnobni, in da jih je bolj krepka kri mogočnejše navduševala k razvitju nepopačenih moči. Mile misli mu budé z mahom in beršlinom prepreženi zidovi nekdanjih stanovanj junaških vitezov, in domišljija mu nosi pred oči plemenito življenje tistih, katerih nihče več ne obdolzuje, pa vendar v poniznem spoštovanji starinstva meni, da so bolji bili od nas.

Tudi mene so navdajali taki občutki v praznih urah, in vlekli so me iz prašnega mesta, v katerem je življenje takó enomerno in dolgočasno, v oddaljene pokrajne moje domovine. Tam med bistrimi rekami in tamnimi logi se mi je življenje zdelo bolj podobno nekdanjosti in bolj primerno človeškemu namenu. Vidil sem mnogo lepih in prav lepih krajev in prebivavcev; razne podobe so se mi vtisnile v spomin, pa v časa spremenu je večidel vse prešlo, kakor je prišlo. Samo neko nizko, na pol nagnjeno zidovje, ki se komaj v jeseni, kedar listje odpade, zapazi skozi bukovo šumo, ki ni lepo, ni mogočno, to mi je vedno pred očmi, ker razlit je nad njim spomin čiste ljubezni, ktera je, kolikor bolj oddaljena od hrupnega sveta, toliko bolj krotka in ganljiva. V svetnem življenji namreč, ako ga pregledujemo v zgodovini, ne vidimo drugega kakor zvijačne pogodbe, kervave boje, upor in sužnost; samo sovraštvo tukaj vlada; v tistem življenji pa, ki se snuje med ozidjem ene hiše, okrog enega ognjišča, vlada ljubezen. Otroška, deviška in materna ljubezen ter krotke čednosti slabejega spola tukaj mirno in natihoma skazujejo svojo dobrotno moč; in akoravno je ta ljubezen nepremenljiva skozi vse čase, vendar kratka njena zgodovina bolj gane serce miroljubnega človeka, kakor zgodovina, ki vpije iz razdjanih mest in s kervavih bojišč.

Na polotoku med iztokom Save iz Bohinjskega jezera in Mostnico, ki izpod Triglava dervi dereče valove, stoji ploščat griček poleg jezera in zraven ceste, ki pod jezerom pelje iz spodnje doline Bohinjske v zgornjo z krasotami narave bolj obdarovano. Pred tem

gričem zraven mosta stoji gotiška cerkva svetega Janeza s precej visokim zvonikom. Na griču je pa stal pred veliko leti prijeten gradič, v katerem so prebivali priljudni gospodje, ki se od kmeta niso ločili po visokem rodu, ampak samo po veči posesti in omiki.

Kakor se še da spoznati, ločila se je tudi zidava tega gradiča od viteških s tlako zidanih poslopij. Ni imel prekopa in ozidja, ampak sred cvetečega verta je bil postavljen, kot bi služil samo ogledovanju bližnjih in daljnih lepot tega kraja. V njega podnožji se razgrinja černo, obširno jezero, v katerem, kedar je miren in gladek, ogledujejo se solčni žarki in goré krog in krog visoko v nebo stermeče s svojimi tamnimi logi, plavimi stenami in belim snegom. Kedar pa jug podí sive oblake čez gorske ograde in razberzdá leno vodo, takrat šumijo in ječijo valovi ob černih stenah in mečejo beli pesek ob ravni breg. Ozko polje okoli grada in pred jezerom mejita sterma Vogel in na úni strani stermeji Viševnik; prvi je s senožetmi in gostim tamnozelenim bukovjem pokrit in celo leto odmeva od vriskanja koscev in planšarjev med tisučerimi zvončiki; Viševnik pa, kot siv starček, je oropan vse lepote. Sive sterme skale, globoke drage in rudeče derče kaže ogledovavcu. Le tu in tam se ti kaže kak log redkega smerečja, v katerem se pri hladnih studencih potikajo nagle serne in divje koze, po verhu pa stojijo stare visoke jeli, ki svoje dolge, suhe veje kakor strašila molijo proti oblakom. Za tem predgorjem pa molijo veličanski Bogatin, Poderta gora, Stog in Triglav svoje gole, razprane in s snegom krite glave v oblake, kateri na teh gorah nekako počivajo v brezkončnem popotovanji. To vse ti kaže en pogled iz okna, in moraš reči, da prijetno je tukaj bivati. Ali po zimi, ko led zakriva jezersko planjavo, in sneg razpne merzlo odejo čez planine in doline; ko plazovi germijo visoko z goličav, rujejo in lomijo stoletne mecesne na širocih svojih derčah, in ž njimi viharno deró v mirno dolino; in ko se led na jezeru razpokuje z gromom hujim od topov: takrat se ne stresa samo gradič od strašnih naravskih moči, ampak tudi serce nenavajenega naselnika strepeče od groze. Prebival bi tukaj celo poletje, ali po zimi komaj en dan. Tudi posestnik tega gradú ni maral v ti divjosti zime prebiti, ampak z lastovicami vred je pobegnil v prijazniše kraje do pozne pomladi.

Binkoštno sredo je bilo, jasen pomladansk dan in prebivavcem Bohinja zaljubljen praznik. Kmetje iz bližnje vasi so se zbirali na dvorišču pred gradom — na Vertovini se mu je reklo. Eni so postavljali visoko binkoštno drevo, eni pa so se posvetovali o seljanskih opravilih, uganjevali so vreme in dobroto letine, in drugi so se pomenkovali o potrebnih popravah pri vertovinskem gradu in polji, ki jih stari gospod ni vpeljal, ker se mu je škoda zdela vsacega denarja, katerega obresti bi precej ne vžival. Največ jih je pa radovedno pred vrati stalo, in gledalo po cesti, ker napovedan je bil danes prihod novega gospoda. Navada pa je bila, da je gospod vsako leto ta dan

bližne kmete in svoje delavce malo pogostil in precej napojil. Ali se bo novi gospod držal stare šege, to uprašanje bi vsak rad bil uganil. Pa dolgo so stali možjé; njih število se je po malem kerčilo, in v mraku je na dvoru ostal sam nadzornik gospodovih hlapcov, Gregor; ponosno se je držal in veselega obraza je bil naš hišnik, znamenje dobrega hiševanja. Računi so danes, kakor vsak dan v redu; polje je lepo obdelano, kar gospod previdi z enim samim pogledom skozi okno; živina zdrava in lepo rejena. Da so pa sobe očejene, poti po vertu z novim peskom natresene, in ladje pripravljene, pazil je skerbni Gregor že iz navade, ker reda ga je učil poprejšni gospod skozi dalj kot trideset let z mnogo hudo besedo. Tama se je že vlegla čez dolino in večerna zarija je ugasnila na snegu Triglava, ko prijezdi mladi gospod iskrega vranca. Komaj ogledavši se hlapcov, ki so pritekli ponižno ga pozdravljat, odsede gospod Mirko, izroči konja Gregorju in se poda v zgornjo dvorano, v kateri so visele podobe njegovih ranjkih, besede ne spregovorivši. Vidil namreč že dalj časa ni gradú, ker je bil najraji na tujem in je le spomladi domu zahajal. Umerl je med tem oče in brat, matere pa nikdar poznal ni, ker bil je še v zibelji, ko ju je smert ločila. Komaj je nekekrati sobo prehodil, pride Gregor za njim z popisanimi bukvicami; plaho je stopil pred gospoda, kakor v navadi pred Mirkotovega očeta, kedar je memo njega postopal brez besede s klobukom v čelo potlačenim. S pohlevnim nagovorom poda račun gospodu v roke; gospod Mirko pa položi bukve na mizo, rekoč: „Ne ljubi se mi nicoj pregledovati merzlih številk; saj vem, da so moj oče skerbeli, da se ne izneveriš. Pojdi, skerbi, da dobim kaj večerje, jutri me pa ne budi in ne trudi z opravki.“ To so bile gospodove besede, po katerih se je odtegnil Gregor molčé in počasi. Prijel je že za kljuko, ko ga gospod nazaj pokliče in upraša: „Povej mi vsaj to, zakaj ne najdem podobe svoje matere med toliko podobami iz naše rodovine. Veselil sem se semkaj priti, da bi vendar enkrat vidil njih obraz, in ni je podobe.“

„Gospod“, odgovori Gregor nekako zmočen, „podoba se je, pred ko ne zgubila; morebiti so jo ranjki gospod kam zanesti ukazali, da je zdaj dobiti ne moremo. Drugega ne vem reči.“

„To je pač malo“, zaverne ga Mirko. „Po tem takem ste jo lahko tudi v jezero vergli.“ — „Ali res mislite kaj tacega,“ upraša Gregor s prisiljeno mirnostjo? Poprašal bom pri fužinskem gospodu, morebiti je podoba tje prinesena. Lahko noč, gospod!“

Po Gregorjevih odgovorih precej nemiren, korakal je Mirko po sobi, glavo pobešeno, roke na herbtu, podoben staremu možu, in včasi se je ozerl na sliki — svojo in očetovo. Kazala ga je slika starega petnajst let. Na ti podobi je bil rudečega, okroglega obraza, živih velicnih oči, in črni lasjé so se mu kodrali okoli gladkega čela. Ves je bil podoba cvetečega življenja. Pogledal se je v zerkalo, in velik razloček je zapazil. Lasje so črni ostali, pa ravni so in manj gosti;

čelo je postalo više in nagerbančeno, oči so še plameče, pa so se vderle, obraz je bolj dolg, zabledel in vpaden, okoli ust igra na sliki angeljski smeh, in zdaj terdost in zaničevavni posmeh. Spoznal je, kako je podoben postal sliki ranjega očeta. Sivi lasje, obraz bolj vpaden in ustnice bolj izrezane, ločijo ga od očeta. Šestindvajsetletni mladeneč in toliko postaran! Pred oči so mu stopili vsi trudi in sklepi, vse skerbi in težave, katerim se je prostovoljno podvergel, odkar se je človeka spoznal, in moral se je izpovedati, da ž njimi vsemi ni sebe ne družih osrečil. Te misli so ga gnale po dvorani, dokler da stol pristavi pred svojo sliko, glavo v roko nasloni, in se kakor otrok razjoka. Malo časa je tako prebil pred podobo, ko nagloma skoči od nje k oknu, ki pogled na jezero nese. V černo mirno noč je dolgo časa stermel z objokanimi očmi, in gledal je na mirno jezero, v kterega oziralu so vse zvezde jasnega neba miglale. Krotka sapica je puhtela po jezeru in nosila proti gradu puhlo bobnenje Savice. Malo trenutkov je pomirilo njegovo serce, obrisal si je z oči solzé in sled žalosti, naslonil se je na okno, in žvižgaje napev priljubljene pesmi je poslušal pogovore hlapcov pod oknom, kateri so iz močnejega bobnenja Savice, in iz odleska daljnih bliskov na Poderti gori sodili, da bo nocoj ali jutri huda ura. Lepa reč, pravi Mirko sam pri sebi, prvo, kar sem delal v gradu, je bil jok; ako bo prva glasba germanje, z Bogom lahko spanje, z Bogom dobre znamenja.

Kuharica Urša je zdaj prišla mizo pogrinjat za gospodovo večerjo. Ker je že trideset let pri ravno tem ognjišči skazovala svojo umetnost, in je bila sploh dobra ženica, ni jej smel nihče zameriti, kar je rekla z vedno gladkim jezikom. Bila je kakor visoka sodba vse družine. Že med durmi je gospodu vošila „dober večer“, in ga posvarila, naj ne stoji pod oknom, da mu zobje ne zbolé. „Vaš ranjki oče“, je djala, „razserdili so se, ako so vidili, da po noči proti jezeru gledate. Pred ko ne, so se bali, da bi vas povodni mož ne odnesel; ker močno jih je ustrašila ciganka, ki vam je iz roke pre-rokovala, da v jezeru poginete.“

„Zakaj naj grem od okna“, upraša Mirko, „zavoljo zob ali zavoljo povodnjaka?“

„Ako ne veste zakaj, pa pojdite zavoljo večerje.“

„Kaj si pripravila“, upraša Mirko, nasmejé se?

„Nič kaj nisem vedla, kako bi vam ustregla, ker ste se tako čmerno držali proti Gregorju. Pa pomnim še, kako radi ste včasih jedli divjega petelina. Včeraj so pa ravno fužinski gospod prav lepega ustrelili. Jaz sem urno tekla k Rozalki, ki so mi z veseljem podarili najlepši kos. Prašali so me, kako ste prišli, in če ste zdravi in veseli. Vsi v ognji so bili gospodična, ko sem jim povedala samo vesele reči. Naročili so mi, vam povedati, da se bodo jutri pred-poldne k uljniku za jezerom peljali, ako bo vreme lepo.“

„Ali je Rozalka zdrava, še kdaj joka po ranjki materi?“

„Zde se mi malo bolj bledega obraza, vendar zdravi so, ranjke gospé pa vendar pozabiti ne morejo. Tudi v Logu biti jih ne veseli. Silijo nazaj v Ljubljano.“

„Ali se loški gospod niso nič spremenili? Še vedno posedajo na klopici pred debelim kladivom?“

„Vidi se jim na obrazu, da so zdravi. Zjutraj precej ko vstanejo in zvečer pred mrakom sedé v pisarnici, sicer pa postopajo od zgornjega do spodnjega kladiva.“

„Urša! zdaj pa pojdi po petelina, ako dalj govoriva, omerzne; to bi pa bil slab dobiček najnega pogovora.“

„Gospod, na kuhinjo nikoli ne pozabim, ako še tako v govorjenje zabredem“, odgovori Urša, malo zdražena in skoči skoz duri. Veselilo jo je, da je do zdaj naj več govorila z gospodom, in da je Mirko proti nji veliko bolj prijazen, kakor je bil njegov oče. Prinesla je jaderno okusno večerjo, po kateri se je gospod k pokoju podal, še enkrat pogledavši na nočno nebo, ne zavoljo migljajočih zvezd, ampak zavoljo hudournih oblakov, ki so se jeli zbirati nad pokojnim jezerom.

Pa trudnemu ni bilo dano dosti počitka. Okoli polnoči se pridervijo gosti oblaki nad gradič. Mogočno treskanje strese zidovje, sódérge je sula na okna; vihar je tulil skoz poči, in tiščal na okna, da jih je skoraj prederl. Mirko, iz spanja prebujen, odpre okno na strani od vetra obrnjeni, in gleda v černo strašno noč. Sterna mejnika zgornje doline, Rudnica in Stodór sta stala kakor stebra veličanskega poslopja, ktereга oblok je černi, nepretergani oblak, in siva ploha se je prostirala kakor zagrinjalo od gore do gore. Pogosti blisk je pa z mamijočo lučjo razsvitljeval strašni prizor, in razkazoval končevavno moč plohe in viharja. Grom je nastopil za gromom, da je odmev od stermih gorá, ki krog in krog obdajajo dolino, bil nepretergan, podoben grozovitnemu tulenju od gore do gore, ali bobnenju slapa mogočne reke. Počasi se je nevihta vlekla čez grad po zgornji dolini in se vergla z nevtrudeno močjo nad vasi Stara fužina in Stodor. Ker je ploha zadržana bila od visoke nasprotne gore, in jo je vihar le naprej podil, utergal se je oblak, in Mostnica je precej narasla čez navadno strugó, in tergati jela, kar jo je ustavljalo v derečem teku. Blisk, ki je švigal nad vasjo in proti gori, je kazal na reki plavajoče bruna, mostne kobile in kosove streh, ki jih je vihar v reko pometal. Čez pol ure je ploha zapustila to okolico; komaj pa blisk in rujovenje groma malo odjenja, prikaže se ogenj sred fužinarske vasi.

Mirko ogenj zapazivši obleče se berž, stopi v družinsko sobo, pokliče Gregorja, ki je, tacih neviht navajen, mirno spal. Ukaže mu, konja osedlati; in jezdi ž njim potem na griček zraven vasi, s ktereга se odpre pogled na vas, v dolini okrog reke Mostnice ležečo. Tam sta Gregor in Mirko pod obilnim dežjem stojé in kmalu do kože premočena, gledala, kako se je širil požar, kako je rastel njegov kervavi plamen proti gasečim oblakom, in zatemnoval bliske nad vasjo švigajoče.

V odsvitu plamena se je videla velikost povodnji, in pódertija, ki jo je kipeča reka napravila v vasi in dolini. Tu je bil travnik zasut, tam odtergana polovica poslopja in odnesena proti jezeru, tam je vert zatečen in drevje na njem je polomljeno in izruvano. Pred gorečo in na kup padajočo hišo se je pa vidilo nekaj ljudi, ki so ali blago prenašali k sosedom, ali živino vlekli od pogórišča v varne hleve. Drugi so sedeli na bližnjih strehah, in z vso močjo odvracali ogenj od svojih pohištév. Pa malo bi koristil njihov trud, ako bi oblak ne pošiljal obilnega gasila. Dolgo časa sta Mirko in Gregor molcé stala na hribu. Mirko je ponosno sedel na konji, kot hraber vojak, ves radosten in vnet od veličanstva tega razgleda. Gregor je pa okrog postopal, kot bi nerad tukaj stal brez opravka. Nagovori ga Mirko, hvalé dobroto svojega konja, ki se v taki noči ne plaši. „Res dober je konj, odgovori Gregor; „zato, menim, smela bi stopiti bliže ognja, da kaj pomagava ali potolaživa.“

„Glej, Gregor“, odgovori Mirko, „kako veličanski je pogled, kako silne moči tukaj razklada vseobsežna narava, in ti hočeš, da bi se midva uborna človečika vtikala v naključje vsemogočne osode.“

„Ne razumim, kaj pravite, vendar rad bi kaj pomagal.“

„Pomagal? Ako opečenega človeka rešiš iz smertnega ognja za večletno bolezen in terpljenje, ali mu pomagaš? Ako mu rešiš žito in živino, ali ti bo toliko hvaležen, da se ne boš nikoli kesal, ker si mu pomagal? Pustiva to, med toliko pomagači se najina pomoč ne bo poznala.“

„Vaša pomoč vsaj bi se močno poznala, ker vsi bi delali po vašem izgledu ali povelji.“

„Ravno ta moja pomoč bi vtegnila biti močno škodljiva. Ravnali bi se pač vsi po mojem povelji, tudi ako bi ukazal kaj nekoristnega. Tu naj vlada pametni človek, ne premožni.“

K tem besedam pride grajski hlapec, ki pové, kaj nesreče se je zgodilo. Strela je zažgala hišo nekega fužinskega delavca, in gospodarja skoraj do smerti osmodila. Fužinski gospod in Rozalija sta prišla k ognju, obudila sta v življenje starega moža. Rozalija ga obezuje in mu streže, ker sosedje se nekako ne upajo do bolnika, ker je od strele zadet. — „Rozalija, izdihne Mirko, ti dobro, nedolžno dete, ali se je morala prigoditi ta nesreča, da gane tvoje čutno serce; neusmiljeni oče, da ji pustiš gledati terpljenja človeške!... Gregor zdaj pa pojdiva k ognju. — „Komaj moreta priti“, odgovori hlapec. „Most sred vasi je nalomljen, ves že visi in ječi pod udarci valov in skalá. Voda pa vedno narašča, in skoraj bo most vzela.“

„Nič ne dé“, pravi Mirko na to. „Gregor, ako čez most ne morem jezdariti, pojdem peš, in čakal me boš s konjičem; mene samega bo most vendar le deržal; saj ga nisem še nikdar razžalil.“

Rekši, jezdari z Gregorjem proti vasi, pa ko prideta pred most, čujeta ječanje in pad polovice mosta, in kolikor se je moglo razločiti

v mraku, vidila sta, kako globoka je reka postala, kako naglo dere med bregovi, in čula sta v razširjeni strugi premetavati se težke kamna in debele bruna. „Most je pretergan“, spregovori Mirko, „pa zvestega vranca imam, ta se ne bo vstrašil derečih vodá in prenesel me bo k Rozaliji.“ „Za božjo voljo nikar“, zakriči Gregor, „vi in vranec pogineta v taki derečini. Mar ne slišite, kako voda hršči, kako se skala za skalo pretakuje mémo mosta. Gospodične pa morebiti več ni pri pogorelcu, in čez malo ur jo lahko vidite brez nevarnosti.“

„Ljubi Gregor! kar poveš, si še veliko lepše lahko mislim tudi sam. Pa nekaj me žene čez vodo, da se ustaviti ne morem; zdi se mi tudi, da ne bom končal v ti vodi. Lahko noč!“

Komaj to izgovori, že vranec brede skozi dereči hudournik. Gregor pa v nesterpnem strahu gleda za gospodom, ki je kmalu v mraku bil zakrit. Vranec je nejevoljno stopal in se spenjal, čez nekaj stopinj ga pa spodnese takajoča skala, in gospoda in konja so sprejeli valovi. Vidil je Gregor to, kot senco, in tama se mu je storila pred očmi. Dolgo se je gospod boril z valovi in prestavši udarce mnogih skal in brun je došel na unstranski breg ves obnemogel in daleč pod vas zanesen. Upehan in premočen je korakal gospod ob bregu do mesta, nasproti kateremu je pustil svojega hišnika. Vpil je čez reko, naj se verne domu, ker on je srečno preplaval; pa glas ni rinil čez šumeče valove, in Gregor je poln skerbí sklical ljudi, ki so z baklami in vervmi Mirkota iskali do belega dne.

Mirko stopi v hišo, v kateri je Rozalija zraven starčeka sedela in mu hladne rutice pokladala na spečenine. Skoraj so se ga pričujoči prestrašili, ko ga vidijo tako bledega in obdivjanega, bolj merliču kakor živemu podobnega, in si ne morejo domisliti, kako je čez reko prišel. Rozalija pa je v lice zabledela, globoko je izdihnila in Mirkota pogledala z presunečim mokrim očesom. Na ta pogled je Mirkotu beseda vpadla, spustil je Rozalkino roko, ki jo je hotel na svojo ustnico pritisniti, in sedel je gospodičini nasproti.

„Ali si vse pozabil, kar si obljubil pri zadnjem odhodu“, upraša Rozalija s prijazno besedo. „Močno si me ustrašil in razžalil.“

„Ljuba moja“, odgovori Mirko, „ne zameri, da sem se spozabil. Pa zdaj sem v drugo kerščen, in nov človek hočem biti. Za Boga! na tako pot se več ne podam.“

„In kaj češ tukaj, ves premočen in vpehan? Slabo skerbiš za zdravje!“

„Tudi ti Rozalija malo zdravje varuješ s tem nočevanjem.“

„V dobrih delih, Mirko, se zdravje ne krati, ampak v tacih, ki jih nocoj raji ne omeniva. Bolnik potrebuje mirú, midva imava pa pozneje dovolj čase nauke si dajati“, izusti Rozalija z resno besedo in položi rutico na glavo bolniku, ki je ječal in se komaj zavedel. Mirko pa je sedé zaspal pri peči, in le včasí je kviško vzdignil mislečo glavo, in malokdaj so se srečali pogledi njegovi s pogledi go-

spodičine, ktera je vso skerb bolnemu delavcu darovala. Njene oči niso spanja želele, in roke ji niso omagale v dobrem delu. Do jutra je ostala pri bolniku.

Ko se je vzdigovati jela jutranja megla z globoke doline, in z brezoblačnega neba posijalo čisto solnce na bele goré, zapusti Rozalija bolnikovo prebivališče, in Mirko jo spremi skozi vas proti fužinam, ki stojé nad vasjo v zatišji med stisnjenima gorama. Občudoval je z Rozaljko krasno pomladansko jutro. Od gorá je vrelo mnogo hudournikov v srebernih pasih čez pečine, v dolini so pa molele okrepčane cvetlice dišeče glavice proti solncu. Hladni mirni zrak je bil krepak in čist, da so se v čarobnem lesku razkazovali z zoro obliti snežniki, ktere je nocoj mladi sneg pobelil; in Triglav se je vidil tako blizo, tako vabivno, da bi si človek peruti želel, da bi nanj zletel in na njem občudoval nebeško jutro.

„Spanec me je motil, ko sem sedela zraven bolnika“, spregovori Rozalija, „ta hladni zrak mi je ves trud pregnal, in mi podelil več kreposti, kakor druge krati dolgo spanje. Tako jutro moramo vživati na solnčni trati zraven jezera. Čez dolgo časa moram čebel gledat iti; če pa očeta morem spraviti od doma, in če prideš za mano z vašo ladjico, pojdemo tudi k Savici. Vedno si želel viditi Savice po močni plohi v povodnji; danes je velika, slišal boš njeno bobnenje že iz svojega grada, in tako krasen dan je danes! Povedati ne morem, Mirko, kako zelo sem ga vesela.“

„Kaj boš tega vesela“, pristavi Mirko, „dnevov tacih je tisuč bilo in še bo. Jaz sem vesel po tebi, ker take device ni bilo in ne bo; in ti si edina duša na svetu, ki me ljubi in osrečiti želi.“

„Sram te bodi“, zaverne ga gospodična, proč se obrniviši, „tacih strupenih besedi. Pozna se ti, koliko pokvarilo te je mestno življenje. Ne govori besedi nezaupnih in nenavadnih, ker delajo mi nepokoj, in ne pusté mi od serca do serca govoriti. Govori, kakor si nekdaj.“

„Ljuba moja! čisto, kakor je misel, govoriti sem se odvadil, ker priložnosti nisem imel, vaditi se takega besedovanja: nosim pa še staro serce, in kar sem rekel poprej, bilo je iz serca in resnično; lej, sinoči sem življenje zastavil, za tvoj pogled.“

„Take resnice, kakor je ta bila, je bolj prav, da se zamolče. Ali v mestu res ni priložnosti bilo, govoriti čisto resnico?“

„Komaj, komaj, Rozalija“, odgovori Mirko s pomenljivim pogledom. — „Nisi mar imel nobenega prijatla?“ — Mirko nekoliko pomisli, in kratko odgovori „nobenega“.

„Nesrečni človek, tedaj sam nosiš in sodiš svoje misli in namene?“

„Sam, in to mi je ljubše. Čemu bi pač to, kar mi je najsvetejše, izročal človeku, kateremu morebiti zaupati ne smem. Duša tudi ne potrebuje posesti, ta je zanj peza. Prijateljstvo je taka peza, ki

si jo naložimo v življenji, katero je že samo po sebi toliko težko." —
 „Prijateljstvo tako sodiš, ker ga ne poznaš“, zaverne ga Rozalija. —
 „O ne, ljuba moja! sodim ga tako, ker poznam, predobro poznam prijateljstvo, katero mi je več grenkih ur, več kesanja napravilo, kakor sladkosti in veselja. Ti pa, ki si ostala brez hudih skušenj in zmot, pač meniš, da je prijateljstvo najblaže čutje; toda družega ni, kakor kos poezije, ki se je brez potrebe vrnil v prozaično življenje.“

„O ti bolna duša ti, ki povsod vidiš hudobijo in terpljenje!“ —

„Slabo me poznaš, Rozalija! Veliko krati premišljujem svet in življenje, sebe in druge, in zdi se mi da naše dela niso dobre ali hude, ampak le pametne ali neumne; in da vse naše terpljenje je le boj z osodo, ktere skrivnim potem se neumno ustavljamo, in osode vendar ne premaknemo. Jaz menim, da se neogibnosti ne ustavljam, in tedaj ne terpim na duši, kakor misliš.“

O teh in drugih pogovorih pride Mirko z namenjeno nevesto k fužinam, kjer so kladiva s težkimi udarci pele koristno glasbo. Černi kovači, pred durmi stojé, odkrivali so se svoji mili gospodnji, katero so močno čislali. Gospod fužinar je ravno okna pisarnice odpiral, ko ga Mirko in hči pozdravita. Od veselja so se zasvetile oči sivemu gospodu, ko čez leto zopet zagleda svojega zeta zdravega in pri domu. Mnogo reči, kar je ravno na misel prišlo, uprašal je fužinski gospod, in vabil je Mirkota na kosilice v sobo.

Mirko pa odgovori: „Ne motim vas rad v navadnem jutranjem redu! Pojdiva raji v fužino, vi bote sedli na vašo klop, jaz se bom grel in sušil pri ognji, in pomenkovala se bova o železu in morju, čez katero se vozi vaše železo, in ga vi še vidili niste.“

„Res nisem ga videl morjá, in prav nič ga ne želim viditi. Da ga le moje železo srečno prevozi, zadovoljen sem, in ne vošim si nikamur od svojih kladiv.“ Vzel je fužinar na te besede zapisnik in dvajset let stari brezbarvni slamniki, in veselih stopinj je capljal pred Mirkotom po svoji najljubši poti. Sedel je na stol pred debelim kladivom, in počasi govoré in veliko vmes premišljeva je govoril z Mirkotom, ki je njemu nasproti stojé obračal se pred velikim ognjiščem. Okrog nju se je pa vse gibalo, vse ropotalo in se treslo.

Fužinski gospod je bil srečnega duhá v srečnem času. Kar bi mnogo omikanim bila smert, v zadnjem kotu dežele prebivati, in ločen biti od mest in javnih zadev, bilo je njemu najljubše. Stara fužina z dobrimi delavci, obilnim ogljem in dobra ruda mu je tako k sercu prirasla, da mu je odvzela skerb za vse drugo. Kedar je kaj pozvedel o nebohinskem svetu, kar ni zadevalo njegove fužine in železa, nič mu ni skalilo mirne kervi in spremenilo obraza, ako je tudi bilo najbolj važno. Novice, zadevajoče njegovo fužino, bile so pa vedno vesele, ker potegovali so se tergovci za njegovo blago, ker je bilo dobro in cenó, ptujega železa pa ni bilo še toliko po naših tergih, da bi spodrivalo izdelke domačih rok. Za lepo srebro, ki mu ga je

obertnija prinesla, nakupoval je pa gozde in polja, in pa obračal za popravo fužine in za miloščino. Tako mu rasteče premoženje ni množilo skerbí, temoč naklonilo mu marsikteri lep spomin. Veliko veselja mu je rodila hvaležnost obdarovanih rev in pametna izreja otrok. Edini sin je izversten rudar, ki bo za očetom fužino opravljal in boljšal; edina hči Rozalija, lepa kakor roža in mila, kakor njena ranjka mati, je pa Mirkotu namenjena nevesta, in imela bo lepo posest in terdno premoženje, in ne bo ločena od brata in sivega očeta. Gospod nikoli ni imel žalosti nad otrokama in z nikomur prepira in sovraštva. Opravljal je tudi dalj kakor trideset let županije vse okolice, in tako bil spoštovan pri vseh, da mu nihče iz okolice ni krivice spotikal. — Šestdeseto leto je pričakal brez bolezní, brez morečih skerbí, brez strahú in nesreče v lepo zidanem snažnem gradu, na katerem se vidi že od daleč, da ima umnega in premožnega gospodarja.

Čez uro je stal Mirko med gospodom in ognjiščem, in ne smem reči, ds bi se bil radoval. Imela sta stare pogovore o večkrat pretehtanih rečéh: ker starček bolj počasi misli in bolj v spominih nek-dajnosti živi. Tak pogovor se pa ne vjema z iskrenostjo mladenča, kteremu se misli naglo razversté, preden so do konca dognane, in kterega vodijo vsi upi in sanje v prihodnost. O polnoči premočena in do zdaj ne posušena obleka je bila Mirkotu vzrok, da je popustil gospoda v fužini in se podal na hrib za fužino; ker tam je edini most, da ga more prenesti na uni breg dereče reke. Ta most je obokan čez ozki prepad, skozi kterega se Mostnica v nerazjasnjeni tmíni iz kotla v kotel s puhlim šumom premetava. Mirko se je naslonil čez ograjo in pogledal v opotočno globočino; spustil je vanjo debel kamen, ki je trikrat ali štirikrat telebnil v globoko korito. — Grozen prepad, je izdihnil Mirko, koliko ljudi bi se trešilo v to globočino, ako bi bil zraven velicega mesta; med temi zdravimi ljudmi si pa nihče tukaj življenja ne jemlje. Unstran tega mosta in korit je Mirko stopil v lastni gozd debelega starega smerekovja, v kterem bi se kmalu bil zgubil, ker nikdar ga ni prehodil. Prišel je potem v ravnino na svoje polje; tu se je lahko prepričal, kako umno in koristno je gospodaril njegov mnogo obrekovani oče. Potrebjeno je germovje, odpravljene so groblje, in kamenje je pobrano ž njiv, na kterih se smeja lepa ozimina. Milo ga je ganil pogled klopite za hribom pod gradičem, na kteri je moral v otročjih letih toliko ur sedeti zraven molččega in zamišljenega očeta, in ni smel metuljev loviti ali šib rezati v bližnjem leskovju.“

V gradič dospévšega se je družina razveselila, kakor da bi bil od mertvih vstal. Samo Gregorja, ki je ravno od reke prišel, tega je zaskerbelo, kako bi gospodu povedal, da je vranec poginil. Mirko mu je spoznal na obrazu, kaj ga skerbi, in uprašal, kje je konj obtičal? — „V verbji pod jezerom“, odgovori Gregor žalostno, „se je vjel za jermenje, pa do njega ne moremo, voda je še prevelika.“

„Tudi časa ni zato“, odgovori Mirko mlačno; „naglo se napravi na pot. Moj znanec v Ljubljani, ki ga poznaš, kupčuje s konji. Ta pozna in ti bo dal konja, kakoršen mi je po godi. V treh dneh mi ga pripelji.“ „Preden grem, bi vam vendar denarje izročil, da se prepričate, ali se vjemajo z računom.“ — „Ne bodi siten, Gregor, ne opominjaj me na to, kar je moja skerb. Pokliči pa Miha, da vesla prinese, in me čez dve uri čez jezero prepelje.“ — Te besede bolj terdó izgovorivši se podá Mirko v grad k kratkemu počitku.

Čez tri ure se odmaja pisana ladja od verta pod gradičem. Čverst mladeneč se je v vesli vpiral, da ste se krivile; in ladja je naglo bežala od kraja, da je voda okoli nje šumela, in v vertincih za njo igrala. Sred ladje je pa sedel Mirko v plašč zavit, kot bi bolehal, pogled pa je imel obrnjen proti sivim goram, ki s stermimi stenami gradijo večerno stran jezera, in v sredi zakrivajo imenitno Savico. Jezero je bilo gladko kot zerkalo, in podoba gorá in oblakov se je zibala z ladjo vred pred očmi. Oko se komaj naveliča gledati, kako gore rastejo in padajo, kako se z oblaki sprijemajo, in zdi se človeku, kakor bi ladja visoko v zraku plavala nad živimi gorami. Komaj pol ure se je čolnič zibal, ko ga čversti brodnik pripodi do polotoka, ki v zadnjem koncu jezera vanj precej daleč moli sterma brežino. Mirko stopi z ladje, in naglih korakov se zgubi v germovje, za katerim na solnčni trati stoji nov uljnak s prijetno na skalo kraj jezera postavljeno uto, iz ktere se pogled razprostira od zvonika Jereškega, ki stoji kakor mejnik zgornje doline Bohinjske, do Savice mogočnega slapa, ki se tukaj iz daljave vidi bolj visok in se z belim vodenim stebrom bolj krasno odlikuje od stovine sežnjev visoke stene plavega apnenika. V ti uti sedé je risala gospodična Rozalija ravno neki slap v nasprotni gori, ki je nocoj vodo dobil, in bo jutri že vsahnil; pred gospodično je pa ležal veliki Turk, zvesti hišni in gospodičin varh. Zarenčal je, ko je čul stopinje v germovji, pa prijazno je primahal naproti, ko je zagledal znanega gospoda.

Mirkotu je serce strepetalo, ko Rozalijo zagleda. V hipu jo je hotel objeli in poljubiti, pa ubrani se ga gospodična, rekoč: Poljubek je le peza težkega življenja, kos poezije brez potrebe vsiljen v prozaično življenje. Gospodična ga zasmehljivo pogleda, Mirko pa zarudi od sramote, da so ga tako skeleče zadele zjutrajne resnobne besede. Postal je precej nekako otožen in zamišljeno je pogledoval svojo nevesto. Rozalija mu s prijaznim pogledom pokaže svojo risarijo, na kateri je Mirko nekaj pohvalil, nekaj popravil. Rozalija na to jame pripovedovati, kako težko je očeta od doma spravila, da se je ž njo peljal čez jezero, in zdaj ogleduje neko kopišče v hribu za uljnakom. Prišel ho v poli ure do nju, da se bodo potem k Savici podali.“

„Danes tako nerad hodim“, odgovori Mirko, „kakor bi bil bolan. Imel bi biti neizrečeno vesel, pa ne morem; ravno danes me grize

neka skerb, kakor bi bil kaj važnega pozabil, in ne vem se spomniti, kaj me je vžalilo."

"Tudi meni se včasih milo stori pri sercu", odgovori Rozalija, "toda jaz vem vzrok. O Mirko, ako bi si večkrat pogledal v serce, tudi ti bi vedil vzrok; in če bi večkrat po meni prašal, spoznal bi, kak strah mene muči. Nesterpna tesnoba me obhaja, ako mislim na najino zvezo. Zdi se mi, da se najina ženitev vedno oddaljuje, da bi morala do nje priti čez črn brezen, v katerem meni ali tebi pogin žuga."

"Ne žaluj, ljuba moja, ako hočeš, naju v nedeljo okličejo", odgovori Mirko in nasmeje se. — "Ta beseda me je toliko bolj v serce zbodla, ker si se nasmejal. Mirko, Mirko, resničnost si zgubil iz serca; kaj se tako od mene odteguješ in me puščaš v toliki tarnji. Kolikokrat pa jaz na te mislim, in teh misel nobena ni vesela! V nočnih sanjah te vidim boriti se z divjimi zvermi ali s togotnimi valovi, jaz pa stojim zraven in ne morem pomagati in na pomoč klicati. Uno noč se mi je sanjalo, da sva stala pred altarjem, duhoven te je uprašal, ali mi hočeš biti zvest ženin; ti si pa zakričal, stisnil si me pred altarjem na serce, ust odpreti in odgovoriti nisi mogel in umerl si v mojih rokah. Nocoj, malo trenutkov pred tvojim prihodom k bolniku, napadla me je nepopisljiva žalost, kakor bi te umirati vidila, in ravno tačas si se boril s smertjo in valovi. Oj groza, lastna prederznost bi te kmalu bila končala."

"Ljuba Rozalija, odpodi si iz glave prazni strah, ne veruj v sanje. Ako je nama namenjena srečna zveza, kmalu se bo dopolnilo, ako ni, prisiliti je ne moreva. Vzroka pa ne vem, po katerem bi nama bila nesreča namenjena." — "Ta nesrečna vera v naključje in tvoja prederznost, bojim se, bo razderla najino ljubezen." — "To vero sem si pridobil po dolgem težkem premišljevanji življenja, in v tolažilo mi je v vseh težavah; tako sem se je navzel, da je ne morem popustiti. Kar pa prederznost imenuješ, to ni prederznost, temuč nerazložljiv nagib ljubezni, kteremu ustavljati se ni mogoče. Ta mi je nocoj dal silno moč, premagati dereči hudournik. Danes sem zopet bolj boječ, kakor srčen. Ne vem, kako je to: vse radosti in terpljenja ljudi, vse slavne naredbe, vse krasote naravine ne premorejo mojega serca premakniti iz navajene mlačnosti. Ne poznam veselja in žalosti, ne kesá in zadovoljnosti. Kadar me pa kaj od tebe hoče odločiti, vname se mi v sercu tako ognjena strast, da bi se zoperstavil največi sili. Vsa notranja moč, kakor dalje je spala, toliko silneje se predrami. Kedar se pa ta ogenj zopet vleže, ne čutim več, da nosim serce v persih."

"Jaz sem tedaj edina stvar, ki tvoje serce vneti more. Kaj mara, da tudi ta ogenj kmalu ugasne, in poslal boš tudi proti meni merzel in brezsrčen. Kaj čem početi zapuščena reva! Izgled take nečutnosti sem poznala v bližnje okolice, pa ne smem ga omeniti, da te ne razžalim." — "Ne spominjaj me staršev. Midva nisva poznala matere, in

kako bi se prederznila očeta soditi, ki se več ne morejo opravičevati. Čez oba je razpeto zeleno zagrinjalo, in najina dolžnost je spominjati se na nju le s pobožnim srcem. Ne kaliva njunega mirú."

„Smem li morebiti uprašati, koliko let sva zaročena?“ — „Štiri leta, štiri kratke leta“, odgovori Mirko. — „Pet jih bo, Mirko, čez tri dni.“ — „Jaz ne mislim rad na leta, ki so nam v nič potekle, nerad se spominjam dneva najine zaroke, žalosten dan je bil; in nikdar potem nisem toliko solz prelil. Le na tiste redke trenutke se spominjam, v katerih sva se vidila tih pet let, in njih spomin mi obudi nebeško radost. Pet let čiste srečne ljubezni sva prestala. Ko sva se vsak dan lahko poročila, vidila sva se skozi pet let komaj desetkrat. Ta čas sem pa nate mislil vsak dan; tvoja podoba, tvoje serce mi je bilo vsak dan svetelji, in ljubezen je v meni rasla in rasla, da je zdaj komelj morem obseči. Pet let se ljubiva, in pri sercu mi je danes, kakor bi bil pervikrat kramljal sladko besedo: ljubim te. Koliko zadovoljnost, kolik ponos čuti serce, spominjaje se teh let najsvetejšega čutja. Koliko blagih misli in čistih namenov nama je rodilo to petletno ločenje; v zakonu pa bi bila prestala že mnogo težav, in ljubezen bi morebiti že omerzovala, ker ne bi poznala njene visoke cene. O Rozalija, nihče na zemlji ni srečnejši od naju.“

„To so besede, Mirko, prazne besede, resnici nepodobne. Ž njimi hočeš potrapiti moje skerbi, in jih le množiš. Ako ti pa gredo iz serca, gorjé najini ljubezni. Preden vihar pade na jezero, zašumi v jelovji, visoko na gori; tako tudi jaz v sercu nosim predčutje neznane nesreče, ktere vzrok bo tvoje čudno serce. Teh let najine ljubezni srečnih imenovati ne morem, ker vidila sem te komaj tolikrat, da nisem pozabila tvojega obraza, in rada bi te vsak dan gledala in varvala. S kacim veseljem sem vselej pričakovala tvojega prihoda? Koliko lepih besedi, koliko uprašanj sem pripravila, kako sem želela ti razodeti vse serčne čutila, in ti si prišel, naglo dogovoril, zopet pobegnil in pustil si me še v večji težavi in nezaupnosti. Ah, koliko si mi skerbi nakopal, koliko dvomov in že se mi zdi, da nisi podoben tistemu Mirkotu, ki ga v sercu nosim.“

„Postaral sem se za pet let, obraz se je spremenil, ali serce je ostalo ravno tisto, vedno tvoje; tebi je popolnoma podverženo. Voli kadar hočeš, in duhoven bo posvetil najino zvezo. Vendar odkrito-serčno ti povem, raji danes odidem, in se vernem drugo pomlad z ravno to ljubeznijo bolj možak, kakor da bi mi zdaj roko podala v strahu, da bo moje serce omerznilo, ali te v nadlogo pahnilo. Reci, volitev je lahka.“

Z motnim pogledom, v katerem se je brala vsa težava serca, pogleda v Mirkove nemirne oči, — in molči.

S tresočo besedo spregovori Mirko: „Tvoj pogled je ostra beseda. En poljubek za slovo. Z Bogom do druge spomladi!“ (Konec prihodnjic.)

Mačeha in pasterka.

(Narodna pripovedka; zapisal Podgoriški.)

Živela sta svoje dni mož in žena. Imela sta edino, prav ljubeznjivo hčer. Zdravo in milostno kakor rožica je cvela, dokler je bila roditeljema pod krilom. Ko jej pa mati umré, mine je vse veselje, vse dobro. Namestu umerle matere je dobila mačeho in po-poli sestro. Pa po-poli sestra jo je hudo sovražila. Zato je tudi mačeha ni mogla ne žive videti. Hotela jo je od hiše spraviti; za tega del jej je dajala pičlo hrane, dela pa čezi glavo. Al ker je bila deklica neumorna v poslu, in ker je vse mačehino kljubovanje ni preplašilo ter prisililo, da bi bila zapustila očetov dom, nakladata jej je pisana mati še več dela, — celo tacega, ki ga ne bi bila opravljala brezi posebne pomoči. Poslala jo je po jagod o Božiču, ko je naj huje pritiskal mraz, ko je bila zemlja vsa pod snegom. „Če jih ne prineseš, še danes mi pojdeš od hiše“, zagrozila se jej je nemilosercnica. Reva vzame košarnico, pa gré milo jokaje proti griču, po katerem je živino pasla poleti in časi dobila največ in najlepših jagod. Sreča jo na poti neznan berač, raztergan in slab. — Bil je Kristus. Ogovori jo in vpraša, zakaj je tako žalostna, in kam gré. Pové mu vse od kraja do konca, kako se jej godí. Starček jo tolaži: „Le voljno terpi, Bog ti bo uže pomagal, va-nj zaupaj, pa bo vse dobro. Idi k studentu, kjer si poleti napajala živino; tam dobiš dovolj jagod.“ Tako jo potolaži in poduči, pollej pa zgine. Besede beračeve so jo jako osercile. Moreča skerb in žalost zapusti njeno serce in sladka radost jej ga objame. Rahločutno gré, kamor jej je berač svetoval. K studentu prišedši ugleda vse erdeče jagod, ki so molele izpodi snega. Nabere jih in nese domu vesela, ker je mislila, da vstreže ž njimi mačehi; toda se je goljufala. Mačeha bila je jagod bolj žalostna kot vesela, ker je vidila, da so zastonj vse nakane.

Zopet je spomlad. Živina hodi na pašo in pasterka jo pase. Mačehi se ni še ohladilo serce. Zmirom je stermo gledala revo in mislila, kako bi se je znebila; — in kaj si zopet izmislí. Vzame moke, pa jo zmeša s pepelom, ter dá pasterki, naj ves prah, spravi iz nje na paši. Pasterka je sicer prosi — milo prosi, naj se je usmili, ker téga ne more, pa vse zastonj. „Ali slušaj, ali pa od hiše!“ — Tako se je zaderla nad-njo in spodila jo za živino na pašo.

Na pašniku dene pasterka žalostna moko poleg sebe in britko se joče, kar si oči ne izjoče. Spomni se beračevih besedi in zaprosi Boga pomoči. Pa čudo! Veter potegne, pepel se zakadi, in moka je čista, kakor ne bi bila nikoli zmešana bila. Ko donese pasterka moko čisto domu, prevzame to mačeho, ktera skor sama sebi ni verjela. Pa če tudi jo je dirnilo to čudo, vendar še neče mirovati. „Še enkrat

poskusim", je djala sama pri sebi, „in ako ... potlej pa ...!“ Da jej drobno, kot prah, stolčene soli, zmešane s solji enacim sipom in veli: Še to! sčisti mi to sol, da ne bo nič sipa v njej, če ne, užé veš, kaj te čaka!“ Pasterka prosi in se brani, da ne more, pa mačeha se še ne zmeni zato. Vzame tedaj mešanico sabó in žene živino. Zopet zdihuje tožna globoko iz serca k Bogu, da jo reši, in — — glej! Čudo! Krava se približa, zakašlja, puhne v sol in sip se zakadí iz nje. Ko pasterka prižene živino domú in prinese sol-čisto, razserdi se mačeha neznano. Ker vidi, da so brezuspešne vse poskušnje, spodí jo meni nič tebi nič od hiše. Pasterka zopet prosi, za Božjo voljo prosi, ali prošnja in vse je le bob v steno. Ker nič ne sprosi, pobere slaba svoja oblačila, zveže jih v sulico in gre žalostna in tožna nevedé kam. Na poti jej primijavka naproti načica. Dobrika se jej in oteplje jo z repom. Imela je pasterka nekoliko suhih kruhovih skorij v žepu in te jej dá. Pa zopet čudo! Mačica spregovori in pravi: „Idi v le-oni stari izdani grad čez noč. Pride pa ob enajstih izdanec k tebi, pa se ga nič ne boj. Hotel bo, da bi ti plesala ž njim, toda izgovarjaj se. Reci mu, da nemaš šolnov in pojde. Prinesel jih bo in zopet hotel, da plešeš ž njim. Pa ti se zopet obotavlja. Le reci, da nemaš zlate avbe, in zopet pojde in ti jo prinese. Tako so izgovarjaj do polnoči, potlej pa idi domú in nič se ne boj mačeha. Obleci se pa vsa v obleko, katero ti bo dal izdanec.“ Mačica, pové in zgine, pasterka pa se podá v izdani grad. V gradu gré v najlepši sobo, in pričakuje mertvaške ure. Ob enajstih se jej prikaže človek, čern od verha do tal. Sili jo, naj pleše ž njim, pa ona se izgovarja, kakor jo je bila mačica naučila. Prinesel jej je, kar je pozelela, in nosil noter do polnoči, o polnoči pa zgine. Pasterka težko čaka jutra, in ko napoči, podá se domú vsa v zlatu. Ko domu prišedši stopi pred mačeho, čudi se ta, ko zvé, kako je dobila pasterka zlato obleko. Huda zavist se jej zbudi v sercu, toda ni je več gonila pasterke od hiše, čeravno jej je bila še zmirom tern v peti. „Ker je ta avša kaj tacega dobila, kaj dobiš še le ti“, djala je svoji hčeri in jo precej prvo noč poslala v izdani grad. Hči gre. Prišla je tudi njej mačica naproti, mijavkala je okoli nje in otepala z repom, al ona jo sune z nogu in gre dalje ošabna. Ko dojde v grad, vsede se in čaka enajste ure. Ob enajstih stopi čern mož k njej, prime jo in začne plesati ž njo. Plesala sta in plesala, pa černi mož jo je vertel in sukal, da je razpotegnil vso na drobne kosce.

Težko je mačeha pričakovala jutra, in ko začne se svitati, hodi v enómér gledat in čakati hčere, pa je ne učka. Gre tedaj v grad. Al ker jo najde vso raztergano, zgrudi se in umerje. In tako bila je rešena pasterka.

Potovanje za Savo.

(Spisal A. Okiški.)

Skozí okno svoje izbe blizo ljubljanskega strelíšča sem gledal mnogokrat proti vzhodni strani. Naj bliže so mi lepi vertje poljanskega predmestja; unkraj „cesarskega grabna“ mi kaže Golovec rujave rebra na desni, na levi pa vidim sive planinske verhove, ki ločijo Kranjsko deželó od Koroške. Naj daljši razgled se mi odpira naravnost proti jutru; vidi se namreč Sveta gora nad Vačami. Vzlasti lepo je viditi, kedar je jasno popoldne. Gledal sem jo tudi skozí daljnovíd, to je, skozí „rešpetlin“ po domače.

Neki dan pride prijatelj Dragotin k meni v vas. Pokažem mu belo cerkvico na visoki gori, podam mu daljnovíd in ga vprašam, če kaj natanjko razloči. Pravi mi: „Streha vem da je na cerkvi, ker je spodaj bela, zgoraj pa črna; zvonik se ne derži cerkve, ampak stoji posebej; kaj lepo se pa vidi koščato drevo vstríc zvonika, menda je lipa.“ Jaz pravim na to: „Morebiti res, pojdiva gledat!“ „Lahko“, odgovorí Dragotin, „jaz se že dolgo odpravljám na Vače strica obiskovat, pojdi še ti z mano, pa pojdeva tudi na Sveto goro, saj menda ni daleč od tod.“

Bilo je 5. sušca 1859, ravno v saboto pred pustom, ko sva jo odrinila iz Ljubljane po železnici proti Dolenskemu. Znano je, da smo imeli takrat tako lepo zimo, kakoršne ne pomnimo kmalo, pust je bil pa tudi tako pozen, da malo katero leto tako, zato je bilo vreme že precej prijetno.

Na kolodvoru v Ljubljani se nas je zbralo čudo veliko, morali smo se tlačiti po vozéh. Imamo namreč ob sredah in sabotah teržni dan, zato prihaja mnogo ljudi, da si nakupijo raznih reči; posebno dosti čuvajev železne ceste, ker se vozijo zastonj, živež pa si morajo kupovati.

Prosto ljudstvo ne pomišlja dolgo, kako bi jim reklo, berž jim pridene pravo in spretno ime „čuvaj“, le škoda, da neslani „dajčmani“ kmali spakedrajo jeziku prijetnost, ker že se čuje marsikod nesrečna spaka „ponvohter“. — Pa ta dan ni bilo samo zato hudo za prostor, ker je bilo veliko teržcov in njihove robe, ampak tudi zato, ker so ravno učenci šli domu na pustne praznike. Izmed teh se nama pridruži Jakob, doma iz Vač; prav ljubo nama je bilo to, ker sva dobila drušino. Saj derhal se je berž razšla; kolikor dalje smo se peljali, toliko manj nas je bilo. Pa tudi mi smo zapustili voz v Kresnicah. Tu se prepeljemo čez Savo in zavijemo poleg reke do dolinice, po kateri se speljuje pot na Vače.

Od Save do Vač nismo vidili kaj tacega, kar bi bilo spomina vredno. Pot se vleče čedalje više; kmali, ko pridemo v največi klanec, pokaže Jakob globoko jamo „pod pečjo“, in pové pravljico, ki jo pripoveduje ljudstvo o tem kraji: Prišel je kdaj do te jame poreden sin, kateri je bil očeta otepel, pa začne kamenje metati v jamo. Kar skoči iz nje črna žena, pa ga potegne za sabo. Čez nekoliko časa ga verže nazaj verh zemlje, pa bil je ves opečen in ožgan.

Enacih povedek je mnogo med ljudstvom; kjer je kaka taka luknja, kakor pravijo, tam se pride po nji na „uni svet“, to je, v deželo priproste domišljije. Nekteri pa tudi mislijo, da je to tisti svet, ki ga je našel Kristof Kolómb, zato so me včasih jako zavzetno popraševali: „I, kod je pa prišel Baraga na „uni“ svet, ker pravijo, da je pod nami?“ — Ako pripoveduješ priprostemu človeku, da je zemlja okrogla, da so nektere zvezde milijonkrat veče memo nje itd., smejal se ti bo in rekel na ravnost: „Abota je, kdor more kaj tacega verjeti.“ Je pa tudi tacih, ki radi verjamejo, še Bog, če jim kdo kaj pové.

Vače so bile pred nami. Otepli smo si prah s suknje, hlač in čevljev, češ, da ne bojo Vačanje mislili, da smo „vandravci“. Tako pravimo na Kranjskem rokodelskim popotnikom. Ravno da se nekoliko počijemo, kar prikobaca memo nas priletel sivec, dregne s pestjo krajevec ostarelega klobuka ter reče: „Dober dan!“ „Bog daj!“ odgovorimo mu in se ne pečamo dalje zanj. Nesel je težko ogól, to je, okleščeno drevó, berž ko ne, ga je imel za derva. Kdo je to? popraša Dragotin Jakata. Ta mu reče: Janez Tomšič. — „Takisto“, tedaj je moj stric, moram iti za njim. — Kmalu ga dojde, in berž se nekoliko poménita.

„Dober dan, očka, malo preveč ste si naložili.“

„O kaj še, pred dvajsetimi leti sem nesel petkrat toliko.“

„Tako, ste bili tedaj močni kakor Golijat.“ — „Skoraj da. — Grete na Vače?“ — „Na Vače grem.“ — „Od kod?“ — „Iz Ljubljane.“

— „Dobro dobro, menda ste v šoli.“

„Res je, v šoli sem bil, pa Vas poznam, saj ste mi stric, moj prijatelj Vas mi je pokazal.“

„Je, stric sem tvoj, oj nak, glejte si no; je že prav no; kaj pa kaj doma počenjajo?“

„Blezo da so vsi zdravi. Pa se bova že zvečer natančneje pogovorila; moram počakati tovaršev. Zdravi toliko časa!“

Na to pridemo do terga in v terg. Vače, daravno terg, niso tako lepe, kakor bi si kdo mislil. Ali Bog obvaruj, da bi hotel reči, da je ravno narobe, tega ne. Terg je čeden, pa majhen, ljudje blezo le kmečki; nismo vidili „vaših gnad“, ki bi z napihnenimi halami prah pometale po širocih ulicah, pa tudi ne berkastih škricov, o katerih pravi kmet, da imá „svdre“ pod nosom. Po poti smo se vturdili, treba nam je bilo „sita in pile“. (Kaj radi pravijo naši kmetje: Če

nič drugega, kupil si boš sito pa pilo, šaljivo, mesto: jesti in piti.) Jaka nas pelje v gostivnico k Bazistu. Prav dobro smo jo zadeli, postregli so nam z dobrim vinom, pa praznim želodcom je bilo tudi lahko pomagati, saj so ravno tisti dan prešiča zaklali. Prašal sem, če so ga palili ali parili. Če sem prav zapomnil, parili so ga. Marsikje na kmetih pa je navada, da zakurijo na zaklanem svinčetu in mu tako odpalijo ščetine. Tudi se je že pripetilo, da jim je s pogorišča ušlo, ker ni bilo dosti zabodeno. Opomnim pa tega zato, da omenim neke prazne vere, katerih je med prostim ljudstvom še dan današnji grozno veliko. Pravijo namreč, da ne cerkne žival, ako se je komu smilila med klanjem. Dragi kmetič! rotim te pri vsem, kar ti je drago, da tega ne smeš verjeti! Žival se ti mora smiliti, če si le mehkega serca; komur se žival ne smili, temu se kmali tudi človek ne bo smilil; ako si klavec porinil na pravo mesto, gotovo ne bo več življenja, če pa ne znaš klati, pa nikar ne muči živine.

V gostivnico pridejo tudi Jakatov oče sprejemati svojega sinčeka, ki ga že — dva mesca niso vidili. Prav navdušeno smo terčili eden drugemu na zdravje, ker zdaj se nismo vidili prvič, ampak bili smo že stari znanci. Po prijetni malici gremo natančneje razgledovat terg in njegovo obližje. Naj bolj me je veselilo, ko mi je Jaka pokazal domačo hišo; stoji namreč na tistem mestu, kjer je stala pred borna bajtica, v kateri se je rodil slavni Slovenec Matevž Ravnikar, rajni teržaški škof. Veliko dobrega je storil sloveči mož svoji rodovini, dal je tudi čedno hišo sozidati, da prebivajo v nji še dandanes. Zgoraj terga ne daleč je pokopališče; dragocenih spominkov, kakoršne vidimo po mestnih pokopališčih, se ve da bi tam zastonj iskali; ali tudi navadnih križev je le malo viditi. Mogoče pa je, da stavijo ranjcim drugačne, še boljše spominke — v hvaležnih in pobožnih sercih. Tudi mi smo voščili pokojnikom večno luč. Pri nas, in menda povsod na Slovenskem, pravijo, kedar kdo umerje: Bog mu daj nebesa! — Mertvim sploh pa: Naj v miru počivajo! Naj jim sveti večna luč, kakor sveta cerkev: Requiescant in pace! V časnikih pa nahajamo premnogokrat v mertvaških naznanilih: Bodi mu zemljica lahka! — Nekdo mi je rekel, da verže jezno list iz rok, kadar naleti kaj tacega. Menda zato, ker je to, rekel bi, paganska šega. Rimljani so djali: Sit tibi terra levis, molliter ossa cubent. Posebna smešna je nadgrobnica greškega pesnika, ktero je naredil nekemu Nearhu:

Lahka v zemlji naj bo ti gomila, rveni Nearše,

Da izkopali lahkó bodo te psovi iz nje.

Pa naj reče kdo, kakor mu je drago, zato se menda ne bomo kregali.

Nad pokopališčem je na griču kapelica sv. Križa; spodaj derži cesta proti Sveti gori. Toda mi je nismo iskali, ker nam ni čas pripuščal. Mudilo se je Dragotinu dalje na Dolensko, zato sva jo odrinila še tisti večer z Vač nazaj v Savsko dolino.

S pokopališča prišedši smo se oglasili pri gospodu župniku. Prav prijazno so nas sprejeli, ter nam pravili marsikaj o svoji mladosti. Tudi mi smo jim pravili to in uno novico iz poglavitnega kranjskega mesta, saj se je lahko kaj povedalo, ker je bil ves svet na nogah. Pripravljalo se je ravno za silno nevihto, ki je razsajala malo pozneje po Laškem, zato je bilo takrat redko pomenkovanje brez politike, in še dan današnji je tako.

Potem nas je peljal Jaka k gospodu Antonu. Slovensko ljudstvo jako ljubi in spoštuje duhovne pastirje, to se mu mora k časti reči. Gospod fajmošter so mu „gospod oče“, kaplanom pa pušča kerstne imena, ter jim pravi: gospod Janez, g. Jožef itd. od prvega do zadnjega vseh imen, kar jih je v pratiki.

Pri gospodu Antonu smo bili prav dobre volje. Pa tudi lahko; prišli smo k možu, kateri ima v sercu neprecenljivi zaklad vesele zadovoljnosti, ki se mu očitno bere na obličji. Prijazna in mila beseda prihaja iz njegovih ust, ki se najraje odpirajo v glasu slovenskem. Persti njegovi so gibčni pri strunah, pa ta večer je sedel pri glasoviru Dragotin, in zapeli smo marsiktero domačo.

Naglo je potekal prijetni čas, treba je bilo dalje potovati. Jaka nama je poskerbel za voz. Sela sva na spreten voziček, ki ga je vleklo meršavo kljuse. Majhin mož, kočijaž, je moral vedno zraven voza iti, da se nisva prebernila. Take vožnje še ne vem kmali, kakor je bila ta. Pot je bila grozno navdol, ker Vače so precej visoko na hribu; vidilo se je malo, drevje se je zadevalo ob naji, midva pa ob drevje, lahko je bilo klobuk zgubiti; ako bi ga bil pa v roci nesel, opraskal bi se lahko ali pa oslepel, tedaj nikakor ni kazalo. Konjiček je prav hitro stopal, in voziček je šel večidel le po dveh kolesih. Tako smo prišli po raznih in čudnih klancih in ovinkih na ráven, v prav ozko dolinico. Na dnu sumlja vodica pohlevnega potoka, pot se vleče zdaj po tej, zdaj po uni strani. Vozniku se je trud polajšal, sedel je na voz in vozil dalje proti Savi na Savo. — Nismo namreč šli zdaj po ravno tisti poti, kakor tje gori. Na Vače smo jo mahali iz Kresnic, ker nam je bilo bolj na roke; nazaj pa nam je bolj kazalo, da smo jo umérili na Savo, da je Litija za nami ostala. Tudi lepa ponoviška grajščina je bila za nami.

Bilo je že proti polnoči, ko smo prišli do Save. Peljali smo se tudi memo hiš, pa nikjer ni več luč gorela. Med tem se je bilo pa nebo zjasnilo, ki je bilo podnevi oblačno, mesec sicer ni svetil, toliko lepše pa so zvezde migljale. Bilo je tudi hladno, in prav dobro je bilo, da sva imela plašča. Ze smo bili pri Savi, to je, pri reki, ki izvira izpod mogočnega Triglava, in se pri Belem gradu v Donavo izliva, bili smo pa tudi na Savi, kjer je cerkvice in duhoven pri njej. Vse je bilo mirno, le v cerkvi pred altarjem je gorela večna luč. Ne daleč od cerkve je postaja na železni cesti, pravi se tudi na Savi. Postaje ob Savi imajo večidel imena od bližnjih far, ali družih krajev,

n. pr. Zagorje, Terbovlje itd., dasiravno je precej daleč od postaje do mesta, od kterega ima ime. V kolodvoru na Savi ni „restavracije“, kakor po družih večih kolodvorih, kjer človek naglo dobí, česar hoče. Zato ste pa dve gostivnici čisto zraven, saj razun teh hiš ni družih veliko. V eni gostivnici bila je luč, šli smo tudi mi noter. Vozniku plačava polič vina, ter pričakujeva Lukamatija poldrugo uro iz Ljubljane. Za mizo smo našli tri možake, enega pa na peči. Uni za mizo so vince pili, pa pogovarjali so se. Eden je bil grozno čudno napravljen, skoraj prav po cigansko, in le ta je govoril, drugi so se pa čudili in vanj zijali. Govoril je neznansko na glas, pa neprijetno, kakor bi tolkel na ubit zvon; pa daravno so naji že ušesa bolele, vendar sva ga poslušala, ker je toliko nenavadnega povedal; ravno je bil prišel z Ogerskega.

Med tem je čas potekel, šla sva iz gostivnice na kolodvor. Kmaló pripiska urni hlapon z rudečim in zelenim očesom; preden je bilo dobre pol ure, naji pritrese do Zidanega mosta.

Zidani most je čuden kraj. Ni ne vas, ne terg, ne mesto, pa vendar je vsemu podoben. Prinadéli so mu semtertje častno ime „novi Milan“, sam ne vem zakaj. Pravo ime pa ima od mosta. Že v starodavnem času je stal tukaj most, speljan čez Savo, da so hodili celjski grofi po njem na Kranjsko ropat. Ali zdaj ni več sledú temu mostu. Pozneje so ga sozidali čez Savinjo, ki tukaj v Savo priteka. Ta stoji še dan danes. Vštric njega pa je še mnogo lepši in večí most iz rezanega kamenja za železno cesto, tudi čez Savinjo. Delajo ga tudi za Savo dalje proti Zagrebu, in menda ne bo dolgo, da se bo tudi tod vozilo.

Naj lepše poslopje na Zidanem mostu je kolodvor. Razun tega je hvalna gostivnica pri „mesarji“, konec starega mostú. Tam blizo je v veliki podobi iz kamna izsekan sv. Janez; na drugem koncu pa je v zidani kapelici dopersni kip nadvojvoda Janeza. Ta postaja spada med večé, kar jih je med Ljubljano in med Celjem, zato je treba mnogo cestnih uradnikov in delavcov. Po levem bregu Savinje, visoko gori, je polno barák, malo večih od čebelnjakov, tako da je dan današnji res veliko ljudstva. Hvale vredno je, da so postavili šolo, in so dobili učitelja, kteri jim uči otroke; le škoda, da nimajo cerkve, pa saj še znamenja ni skoraj viditi. V poslednjem času se je nekdo domislil, da je dal kapelico M. B. narediti, in sicer zraven une nadvojvoda Janeza.

Kraj ni prijeten, opažen je krog in krog z visocimi hribi, da se nikamor ne vidi. Na kranjski strani je precej visoko cerkvice svete Katarine. Pravijo, da je bila pred tik Save, pa brodniki so jo onečastili, zato so jo angelci prenesli na goro. Malo više za Savo je steza na Kom, ki je naj viša gora na Dolenskem. Na verhu ste romarske cerkvi sv. Neže in sv. Jošta. Gori tudi stoji čudovita bukev,

v katero se morajo samski mladi ljudje zaletovati, ako hočejo v zakonski stan priti. Enacih dreves je več po Slovenskem.

O pol treh je bilo, ko prideva z Dragotinom na Zidani most. V „restavraciji“ ne smeva ostati, pri „mesarji“ ni odperto, greva tedaj dalje za Savo. Čez četert ure prideva do Zoréta. Zoré je prav bogat mož, in ima prav lepo pohišje tik Save na štajerski strani, vštric Radeč na Kranjskem. Ravno tukaj je brod zgornji in zdoljni, prvi Zorétov, drugi radeških teržanov, pa tudi tega je Zoré v najem vzel, in menda prav dobro opravil, ker tukaj se zmirom prepeljavajo ljudje in vozovi, kar ni brez dobička. Vožnja, čez Savo, kakor tudi čez druge reke, je zdaj dosti lažja, kakor nekdaj. Včasih je moralo biti mnogo možakov na plavnici, pa so jo vendar-le težko pripravili h kraju. Zdaj pa ni drugega treba, ko odriniti, in sama ti gre čez, da je le voda dosti globoka. To pa je napravljeno takole: Debela predivnata ali dratena verv (štrik) je močno privezana vsakostran Save in dobro opeta; na vervi je „lesica“, ki se premiče po lahkem koleščeku, in za lesico je privezana druga tanjša verv, ki se ovija na vreteno plavnice. Tako se vozi plavnica (pruka) brez vsega truda semtertje, dasi nese mnogokrat po veliko centov.

V leseni bajtici leže brodniki, tudi po noči pripravljene, ako je treba prepeljati. Prišedši na brod poterkava na okno, berž se oglasi nekdo: Prec bo, le pripravi dvajset krajcarjev! Rečeva mu: Saj to ni odveč, le urno bali. — Kmalu sva na Kranjskem in tudi v radeškem tergu. Bilo je pa prepozno in prezgodaj, namreč malo pred tremi po polnoči.

Zeblo naju ni, bila sva trudna in zaspana, rada bi bila šla k pokoju. Greva tedaj do Henrikove gostivnice pred most, ker ta nama je najbolj znana, in je sploh najbolj sloveča v Radečah. Rahlo poterkava na vežine vrata, pa brez vspeha. Začneva tedaj nabijati s pestmi, ali to tudi nič ne zdá. Butava s palicami in z nogami, pa vse zastonj, nihče se ne oglasi. Postojiva še nekoliko, kar pride hlapec iz konjskega hleva in popraša: Ali ni nikogar odpirat? — Nikogar! — Udari tedaj, kolikor more, po vratih, gre tudi k oknu, pa nič ne opravi. Zareži tedaj: „Hudič, ravno so se nadirjasali, zdaj spijo, ko bi jih ubil!“ — Bila je zadnja sabota pred pustom, mudilo se je peté brusiti, ker je v postu ples prepovedan.

Vbérava spet, kam bi šla klicat; greva dalje do Kodúnjca, ki je na drugem koncu terga blizo pokopališča, in poterkava na duri. Berž pride nekdo odpirat. Poprosiva ga prenočišča, uni pa pravi: Le pojte noter, saj nas je že več! In res, bilo je polna soba ljudi, moških in ženskih. Ležali so po klopeh, za mizo in po tleh. Nihče ni luči prižgal, tavalala sva po tami. Kje je kdo? upraša Dragotin prvi v sobo stopivši. Tu-le! zavpije baba, ki jo je ravno pohodil. Na posteljo ni bilo misliti, saj tudi ni bilo nobenega domačih, odperl nama je tujec. Otipala sva mizo in klop, da sva se nanjo operla. Sedela sva

dve uri v čudni izbi. Po stenah so visele ure, vem da jih je bilo čez deset. Tako so natepale in tiktakale, da je bilo kaj. Zdaj je ta izpoderknila, zdaj una bila, kmali ena četertinko udarila, druga repetirala, itd., da je bil prav glasen ropot.

Ljudje v izbi niso vsi spali, trije dečaki so se vedno natihoma pomenkovali, kmali sva spoznala, da so „urlaubarji“, ki morajo spet pod orožje. Kaj inako se je delalo enemu, vedno je tožil, da mu je dolg čas. Druga dva „si nista iz tega nič kaj storila“, le burke sta uganjala in šale drobila. Eden je jel kmali tako zanimivo robiti, kakor dervar na Savi. Pravil je, da se je pred petimi leti v ladiji vozil po zraku. Djal je: „Res je res, z „avkmanom“ Bimpfnom sva hodila nad Benetkami, in sva vse ogledala, kako in kod se „ekselcirajo“ soldatje. Drugi pove tudi nekaj prav čudnega: „Jaz sem bil pa uno leto v jutrovi deželi, tam kjer solnce vzhaja; ti ne veš, kakšna je ta prikazen. Zjutraj, ko se razvidi, prikaže se solnce iz morja. Jaz sem bil večkrat čisto blizo. Toliko je, kakor zadnje kolo pri vozu, samo da nima špic, ampak je čez in čez napolnjeno. Naglo se zverti na kviško in gre proti večeru v drugo morje. Preden je jutro, že splava pod vodo nazaj, kjer vzhaja.“

Res je, da nekteri „urlaubarji“ in „abšidarji“ take lomijo in robijo, da bi lahko prijel za nje. Pa saj to je že stara navada. Že Rimljani so berzdali tacega širokousteža, rekši: Hic Rhodum esse puta, hic salta.

Dolge ste bile dve uri, pa morala sva poterpeti. Pravila sva si to in uno, da sva si krajšala čas. Med drugim pripovedujem jaz Dragotinu, kaj se mi je bilo pred malo leti ravno v tej izbi pripetilo.

Bilo je velicega serpana, ravno o šolskih praznicih. Napravim se v kmečko „uniform“ ter grem namesti očeta na Štajarsko tje pod Razbor k nekemu možu, ki ráševno stopa. Domú gredé se obernem skoz Loko, kjer je bil ravno sejem, iz Loke pa pridem v Radeče. Oglasim se pri Kodúnjcu, da izpijem masec vina. Tu dobim staro babo, ki me je berž jela to in uno izpraševati. Komaj pet minut sem sedel, kar me popraša: „Ali hočete, vam bom kvarte vergla?“ Rečem ji pa, pa nimam s čim plačati. „Druzega ne bo treba, kakor enkrat bom pila zato.“ Daravno ji nisem rekel, začela je premetavati umazane kvarte, in mi je načvekala marsikaj, pa ni vredno, da bi pravil. Povedal sem ji pa: „Baba! prav nič nisi vganila, še mojih dosedanjih okoliščin ne, nikar že prihodnjih. Meniš, da nisem razumel vegastih nemških besedi, ktere si mermrala, kvarte pretresovaje. Pojdi se solit s to sleparijo!“ — Najraji hodijo zaljubljeni ljudje tacih popraševati, zato pa najraji kaj tacega kvasijo. Vendar še ni konca te grozne nespametne traparije. Nekteri bolj veruje v to, kakor v sveti evangelij; pa saj so res te babe silno „kumštne.“ Pravili so mi, da je šla ena prašat take babe, ali bi bilo prav, ako bi tistega vzela, ki jo hoče imeti. Baba ji mnogo napové, in ji še celo

dan in uro naznani, kje se bosta dobila in zmenila. Dekle se ni mislilo, da je bil tudi snubec pri copernici, in da jo je podučil, kako ima govoriti. — Reči pa se mora, da je čedalje manj praznih vér in tudi enacim sleparijam se ne verjame toliko, kolikor nekdaj; k temu so pripomogle šole in podučne bukve, saj hvala Bogu! zna že ves mladi svet, in to ni brez obilne koristi.

Ob petih se izmuzneva z Dragotinom iz sobe, daravno je bilo še tamno. Mislila sva, da bodo ljudje že vstajali, ali bilo je še vse mirno in tiho, le v eni hiši zagledava luč, v gostivnici pod starim gradom ne deleč od Henrikove. Vrata so bile odperete, greva tedaj noter. Napravljala sta se tuja moža, ki nista nič odgovorila ne na „dobro jutro“, ne na „guten Morgen“. Debelo naji gledata, češ, kaj sta prirogovnila k nama. Napravivša se odideta, pa ne rečeta ne bele ne černe. Pustila sta nama luč, na tleh pa kup slame. Imela sta skledo vode, da sta se umivala, kar je bilo ostalo, sta po slami izlila, kaj vem zakaj. Rekel sem Dragotinu: „Poberiva se od tukaj; če sta una dva kaj napčnega naredila, kmali bi kdo naj obdolžili, ako bi vedil, da sva bila v sobi.“

Med tem se je razvidilo. Ljudje so prihajali k zgodnji maši in po vseh hišah se je luč prikazala. Šla sva k Henriku zajterkovat, potem sva dobila voz in se peljala dalje za Savo. Pa pomudimo se še nekoliko v Radečah.

Radeški terg ni v prav prijetnem kraju, vendar že bolj kakor Zidani most. Stoji prav tik hriba, ki se dviga više in više do verha na Komu. Tudi na štajarski strani je visoko hribovje, zato je neki loška fara prav pri težkem, kar se tiče duhovnih. To je pri vsih farah za Savo, bodi si na Kranjskem, bodi si na Štajarskem, ker farna cerkev ni na sredi, ampak pri kraju fare v dolini, drugo v hribih. Hiše pa se večidel prav čedne in ker jih mnogo na novo stavljajo ali popravljajo, čedalje lepše. Naj lepše in naj večje izmed vseh pa je novo Zoretovo poslopje, v katerem ima kantonska gosposka svoje pisarnice. Na stermi višini nad cerkvijo je podertina starega gradú. Malo naprej tik Save je lepa grajščina na Dvoru, sedaj Gutmansthalova. Slavni Valvazor je zapisal tu smešno prigodbo, kako je hodil nekdo stražit. Tudi o štajarskih Ločanih in o Radečanih piše, kako so se pripravili in kavsali. Ker pa ravno nimam „Ehre des Herzogthums Krain“ pri rokah, naj zapišem kaj iz novejših časov.

Na Gorenškem imajo Dimeža, na Dolenskem pa je Škrat prav glasovit tat. Imamo pa še mnogo družih tacih junakov. Prav sloveči so Solarji, trije bratje, pa vsi prav izverstni in izurjeni v svoji reči. Vendar pa so jih bili nedavno žandarji prijeli in gosposki izročili. Ravno so bile nove ječe dodelane, ko so jih vgnali. Zaperli so vsacega posebej. Peči pa so bile nekako prenalahko vzdane, to berž zavoha eden izmed Solarjev, in naznani tudi bratoma, kaj je zapazil. Ker ni mogel govoriti z njima, se je spravil k oknu, ter jel bilje peti:

„Jaz bom novo peč odtergal,

In bom vunkaj smuknil.

Le vidva tudi tako naredita,

In z mano vun skočita!“

Brata sta razumela, poskusila, in v neki noči jih je zmanjkalo; ušli so po snegu bosí in prav slabo oblečeni.

Zdaj pa gremo dalje za Savo po kranjski strani. Todi je cesarska cesta, vozi se po nji pošta, pa tudi blaga se veliko prepelje. Zmirom so na poti vozniki, ki hodijo s Hrovaškega na Zidani most in nazaj. Ob kraji je speljan daljnopisnik ali telegraf. Kedar bodo po štajarski strani železnico dodelali, vse bo drugače. Pivnic je za cesto mnogo, in dobro točijo, potlej si ne bojo več pomagale. Voznikom in cestarjem bo odšlo dokaj zaslužka. Ladije bodo brez koristi, saj se jim je že tako pot skerčila, ne hodijo več do Zaloga pod Ljubljano, ampak le do Zidanega mosta.

Kmali od Dvora, še ne prav četert ure hodá, je zraven ceste čeden gradiček na Hotemeži. Ima tudi malen s tremi strugami, pa še tem je časi skopo za vodo, ker je na prav majhnem potoku. Od Hotemeža se zavija stranska cesta na Šéntjanž, toda ne po ravnini, ampak v breg, po gostem borovji. Dolina za Savo je od Radeč dalje širja, kot pred. Zasavski kmetje imajo lepe polja in senožeti. Dobro uro od Radeč se pride v Berhovo. To je prav čedna in precej velika vas, ima tudi cerkev in pokopališče. Ne deleč od Berhovega je druga vas na Praprotnem. Verh hriba, ki se dviga nad temi vasmi, je Novigrad, grajščina, ki jo ima dandanašnji prušk Nemeč v lasti. Na Štajarskem se vidi Razbor in več drugih vasi in cerkvá. Vidi se tudi visoki hrib Lisec, in o njem pripovedujejo, da je poln vode, zato je silno nevarno, ako bi se razpočil. Menim pa, da je to popolnoma prazen strah.

Blizo Berhovega je lepo novo pohištvo Breškovo, dal si je tudi narediti malen, na Savi plavajoč. Od tukaj naprej se spet primiče Sava cesti, le šmarsko in kopoljsko polje jo nekoliko odnaša. Vštric šmarske vasi je tik ceste grajščina na Gomili, pa je nekako zapuščena, ker v njej gospodarijo večidel le najemuiki. Popustila sva voz, ker ni bilo daleč do Boštanjá, in šla sva dalje peš. Ljudje so naji srečevali gredé od perve maše, drugi so naji dohajali namenjeni k deseti maši. Ko pridemo do Lesičjih jam, zagledamo na bližnjem homecu lepo novo Boštanjško cerkev, ki je posebno od daleč prav veličastna. Prišli smo k boštanjškemu gradu. Ta stoji v hladni senci pod koščatim hribom; malo zgóraj je groblja starega gradu. Sedanji grad je v prav lepem redu. Vitez Benvenuti je vsega prenovil, dal je tudi prav zale pode in hleve postaviti. Kapelico sv. Miklavža zraven gradu je tako zboljšal in olepšal, da jo je veselje viditi. Sicer pa grajščaki večidel le raji podirajo lin opuščajo enake spominke. — Benvenuti je bil milijonar, pa nič sebičen, marveč jako darežljiv. Enkrat je pri-

nesel k šolskemu izpraševanju cel žep šmarnih dvajsetic, in jih je razdelil otrokom. Obilno premoženje je podedoval za njim L. Gutmansthal, njegova je tedaj tudi boštanjaska grajščina. Kar je tlaka odpravljena, so grajščine manj ponosne. Boštanjaski kmetje imajo še dandanašnji živo v spominu nekega Arnika (Häring), ki je bil tu komisar in je imel tudi grajščino s poljem vred v najemu. Gredé memo grajskega polja nama je pravil starikov mož: „E Arnik, ta ti je bil hud kakor sam zlód. Kolikokrat je bil sam za beriča; ali ga je tako neusmiljensko pribrisal tlačana, da je tri soluca vidil. Besedi je bil pa tako strupenih, da je groza. Burklež³, štrama, slamnik, cepec, butec, tele, govedó, motovilo, slamoreznik in še ves drug vrag, to mu je bilo zmirom na jeziku. Koliko pa nemških in francoskih priimkov, ki jih že več ne vem. Ali pa zapiral nas je tako, da ni nikamor. Za vsako stvarco je vtaknil človeka v luknjo. Povem vam, da je neizrečena dobrotá, da je tlaka proč, le da je ne poznajo vsi. Zdaj vsaj vemo, da smo ljudje, pred bi bil človek mislil, da je tovarna živina.“

Pri grajski pajštvi se loči pot od velike ceste k farni cerkvi. Možiček nam je tudi tukaj nekaj zanimivega povedal:

„Vidite, tukaj-le na tem skriž-potu sem bil enkrat v risu. Služil sem pri gradu za hlapca in več drugih z menoj, bil je Lipar, Odlasek, Zajec in Volkov Juri. Zvečer gremo pit tje v vas. Bilo je že enajst, ko smo šli domú, kar se izmislil eden: Dajmo ris napraviti! Hola le berž, smo pri volji. Hincej te, komaj smo skozi perste zažvižgali, kar priropoče todi-le doli po Orehovcu čern mož. Naglo jo pobrišemo proti gradu, le švedrasti Odlasek je prav cvilil, ker ni mogel teči. Pa smo bili tudi prismojeni, da smo bežali. Gumpci smo mislili, da gre vrag, pa je prišel Ženar s Topolovca, pa čveternik je vlekel za sabó.“

(Konec prihodnjič.)

O imenstvu slovničnem.

Veselje nas sprehaja, ker vidimo, kako marljivo so se začeli naši mlajši domorodci, posebno gg. učitelji, sukati po tistem domačem polji, po katerem se s peresom orje, s peresom seje. V nadi smo si, da se ne trudijo zastoj, — da obrodí to seme sto- in stoteri sad.

Jaz kanim tukaj le nekoliko besedic o imenstvu slovničnem spregovoriti.

Meni je, da po pravici povem, čisto slovensko imenstvo veliko ljubše od pomešanega. Ktera imena so po moji misli dobra, ktera pa ne in zakaj ne, dalje, ktera bi bila po moji pusti pameti bolja, vse to zapisujem (z drugimi gg. pregledovavci vred) v posebno knjižico,

která spremlja rokopis nove slovenske slovnice, ki jo je spisal gosp. vrednik tega lista. Naj si izbere gosp. pisatelj na posled izmed svojih in drugih popravkov to, kar bo najboljšega. „Vsi ljudje vse vedo.“ „Več vidijo oči neg' oko.“

Naj razglasim zdaj le nekatere mrvice, zastran katerih sta bila z menoj enih misli tudi gosp. dr. Fr. Miklošič in gosp. Cigale; naj jih razglasim posebno zato, ker vidim, da si belijo domorodci ravno s temi mrvicami glavo res po nepotrebnem.

Po moji misli je tako ime, katero je poslovenjeno n. pr. po latinškem, (če je le prav narejeno, in če ni preokorno) veliko boljše od kakega družega, zato ker si ga zapazi učenec, kateri zna že latinsko ime, veliko lažje; ravno tako si zapazi učenec, kateri se nauči slovenskih imen poprej, potler v latinskih šolah veliko lažje latinska imena. Pri tem nam je pa gledati, kolikor se le da, tudi na vzajemnost z drugimi brati, sosebnó z onimi na jugu.

Zato priporočam namesto novega „sklona“ starejši „padež“ (casus), ki rabi vsem slovničarjem hrvaškim ali serbskim, tudi ruskim.

Če se je pa kako mlajše ime že bolj vdomačilo od kakega starejšega, in če starejše ni bolje od mlajšega, novejšega — naj obvelja in ostane le-to vdomačeno ime; n. pr. namesto Vodnikovih imen: „toživen“ (acc.), „skazaven“ (localis), „storiven“ (instrumentalis) — naj obveljajo imena (že vdomačena): „kazavnik“ (acc.), „mestnik“ (loc.), „družnik“ (sociativus) ali „orodnik“ (instrumentalis). — „Skazaven“ (ali „skazavnik“) ne pomenja Slovincu kakor padež ničesar; v „skazavnem“ ali v „storivniku“ ne slutiš drugega kot k večemu „orodnika“. Vendar bi hotel jaz zarad edinosti (in po prvem pravilu) „kazavnika“ zamenjati za „toživnika“, čeravno mi je oni bolj po godu od tega, ki me spominja neugodnega djanja (tožbe).

Vrli P. Ladislav prigovarja *) (na str. 235 Slov. Glasn. t. l.) slovenskemu imenu „mestnik“ za „lokal“ (localis), zato ker se tu „zaumen“**) latinskega imena še bolj skrči, in ker si misli vsak pod to besedo le pomen kraja ali časa. Pristojnejši se mu zdi Vodnikov „skazaven“, tudi „kazavnik“ (?) ali „razmeravni“ (?), najbolje pa „določnik“, zato ker je bolj splošen itd.

Ali „razmeraven“ je razun „imenovavnika“ in „klicavnika“ po moji pusti pameti tudi vsak drugi padež; zato ker nam kaže (razun izvzetih dveh) vsak nekako razmero med seboj in med kakim drugim padežem, in ravno zato se na koncu spreminja, ali tudi kakšen predlog

*) „Prigovarjati čemu“ (ausstellen, tadeln etwas) B. Kr.

**) Jaz bi si izbral rajši „razumek“; „zaumen“ (ki vem, da ga ni skoval P. L.) ni nikamor prav, zato ker nima nobene prilike v vsi slovenščini. Preden v sili kako novo skuješ, išči poprej marljivo prilike med domačimi besedami; pazi pa verno, je li to prava prilika, ki si jo izbral. Pis.

pred-se jemlje, da vemo, kakova je ta razmera. — „Določniki“ so pa prav za prav vsi padeži, zato ker vsak kaj določuje.

Preglejmo imena padežev latinskega jezika! — „Nominativus“ so nadeli Latinci 1. padežu, „quia hoc casu nominatur persona seu res, de qua loquimur.“ — „Genitivus“ je nadel kakšen slovníčar 2. padežu morebiti po kakem izreku, v katerem je bila tudi beseda „filii“ (sing.) n. p. „Pater hujus filii“ itd. Slovníčar si je morda mislil: „filius“ est = genitus, ergo hic casus („filii“) est „genitivus“. (Toda nočem trditi, da je bilo ravno tako, ker me ni bilo vpričo.) — „Dativus“ pa pravijo, 3. padežu, vem, da od nekaj zato, ker se veli: „dare alicui“. — „Accusativus“ 4. padežu zato, ker se pravi „accusare aliquem“; — „Vocativus“ 5. padežu zato, ker se s tem padežem kliče (vocare); — „Ablativus“ 6. padežu zato, ker se veli „auferre — ablatum ab aliquo“. (Auferre ab aliquo vasa. Cic.)

Glejte, dragi moji! tako so kovali učeni Latinci sloveča imena svojih padežev vsako samo po enem samem izgledu. Namesto „Accusativus“ bi se smelo res reči ravno tako „Amativus“, „Laudativus“, „Punitivus“ itd., celó „Vocativus“ („vocare aliquem“). Po tem načinu bi imel tudi lat. „Dativus“, tako tudi „Ablativus“ še sto in sto drugih imen.

Če pravim tedaj po latinski: „amo patrem“ — jeli to (gledé na korenski pomen besede „accusativus“) po pameti res „accusativus“? — Če velim: „dormivi cum fratre meo“ — je li to po pameti „ablativus“? — ni li to pravi „sociativus“? Pa vendar se ne spolika živa duša nad latinskimi imeni padežev! — kaj, celó slavijo in priporočajo jih vsem drugim jezikom in narodom!

Ker opravljajo tedaj, kakor smo vidili, latinska imena padežev, čeravno so (kakor smo slišali) res prav po siromaški skovana, svoja opravila že tako zdavno in tako ugodno učenim in neučenim, zato pravim: ne bodimo tudi mi preizbirljivi, prehudi!

Bodimo zadovoljni, da nam kaže staro ali novo ime kakega padeža itd. vsaj nekaj poglobitnega, ali posebnega, in ne zametajmo dobrih besed zato, ker nam ne oznanjajo že po svojem korensem pomenu na glas vseh lastnosti, vseh razmer, vseh svojih opravil itd.

Zametajmo in popravljammo le take „učene besede“, ki niso napravljene po pravilih našega jezika! Pa tudi pri takih ne bomo smeli biti prehudi, če so se že močno vdomačile, in jim ni lahko dobrih namestnic najti.

Če zaveržemo n. p. ime „mestnik“, zavreči nam bo tudi ime „družnik“ in „orodnik“ (ki nista nič boljši od „mestnika“); — če zaveržemo ime „mestnik“, zavreči nam bo tudi imena vseh drugih padežev, ki so po latinskih poslovenjeni, in so po moji misli — če jih hočemo še bolj rešetati — še manj vredna od „mestnika“.

Zato še enkrat: ne bodimo preizbirljivi, ne bodimo prehudi, —
da se nam kaj hudega ne pripeti! 1) J. Navratil.

Poberka po Hrovaškem narodnem pesništvu.

(Nabral M. Kr.)

2.

(Iz Varaždina.)

Dežek pada, trava rase,
Gora zeleni,
Moj se dragi na put spravlja
Pred menum stoji:
„Ne boj mi se, duša draga,
Drugi den dojdem.“

Leto projde, zima dojde
Moga dragog ni.
Vu hiži mi banda svira
On je ne čuje,
Na vrtu mi rože cvetu
On je ne trga....

3.

(Iz Medjimurja.)

‘Se vtičice visok’ leču,
Doklam drage nemaju,
Kada drage zadobiju,
‘Se poniže lečeju.
‘Se divojke rano staju,
Doklam drage nemaju,
Kada drage zadobiju,
‘Se kesneše stajeju. —

O polnoči rada spala,
Al ju sinek vubudi,
Vu zorjicu rada stala,
Al ju dragi ne pusti:
„Vuspi vuspi, draga ljuba,
Dojde vreme, ne bu nas,
Sunce mesec svetil bude
Mi ga vidli ne bumo...“

- 1) O tej priliki menim tudi, da ni treba paziti pri predlogu „namesto, -i, -u, na vprašanje kje? ali kam? Te dve besedi ste se zrastle v en predlog, ki je „okammel“ in se ne sklanja; kedar pravijo „namesto“ ondot pravijo „namesto“ tudi na vpr. kje? Drugot pa, kodar pravijo namesti (u), pravijo tako tudi na vpr. „kam?“
Pis.

Besednik.

* Da Slovenci še zmiraj radi pojó, to nam spričujejo lepe pesemske zbirke, ki nam zapored na svitlo prihajajo. Ravno kar nas je razveselil g. J. Fleišman z novim (3.) zvezkom svojih „mičnih slovenskih zdravic“ in nam sopet nekaj prav lepih pesem zapel. — Obsega ta zvezek naslednje pesme: „Ilirija oživljena“, „Bleški zvonovi“, „Nezvesti“, „Vinski hram“, „Planšar“, „Kaj maram jaz zato?“, „Godec pod lipo“ in pa „Spomin“ Tomaževičev. Nekatere teh pesem so postavljene za samospev, nekatere pa tudi za čveterospev. Prišle so na svetlo v g. Giontiui-tovi zalogi v Ljubljani in veljajo 40 nov. kraje. — Naj se kmalo glasé po vseh slovenskih stranéh; da se pa to v kratkem zgodi, pomagajte posebno vi čast. gg. učitelji po deželi! Vaša skerb bodi, da se lepe poštene pesmi slovenske med našim ljudstvom, čedalje bolj razširjajo in s časom tujo luliko v kali zatarejo.

* Shodi učenih mož, ki se pri družih narodih blizo vsako leto zbirajo v učeno posvetovanje o raznih predmetih, taci shodi so jako važni in imenitni za pospešek literature in učenosti sploh. Vsi omikani narodi jih imajo manj ali več, le mi Slovani, največi po številu v Evropi, taci zborov še zmiraj pogrešamo. Da se tudi nam Slovanom v kratkem sreča tacega zbora nakloni, razglasil je g. Dr. Tkalac po časopisu „Ost und West“ povabilo, v katerem poziva vse učene Slovane, zlasti pa jezikoslovce in zgodovinarje, da bi stopili prihodnje leto o tisočletnici slov. aposteljnov Cirila in Metoda v tak posvetovaven zbor, kateremu bi bila naloga: združeno posvetovanje o najvažniših, doslej še ne rešenih jezikovih in zgodovinskih zadevah slovanskega naroda. Po njegovem nasvetu naj se zbere prvi učeni zbor slovanski na Dunaju, prestolnem mestu največ slovanskih rodov, in sicer na god sv. bratov Cirila in Metoda. Vsak Slovan, ki hoče biti deležnik prvega učenega zbora slovanskega, naj se v kratkem oglasi pri vredništvu časopisa „Ost und West“ na Dunaju in kakor hitro je napovedanih sto deležnikov, vložil bo g. Tkalac pri avstrijski, ruski, pruski, saksonski in serbski vladi prošnjo, da se sme sniti ta zbor.

* Da si slovenščina, vkljub vsem napotam in oviram, vendar od leta do leta več prostora pridobiva, priča so nam tudi letašnji letniki slovenskih gimnazij in realek, ki so nam spet, nekaj prav lepih slovenskih spisov prinesli; taci spisi tako rekoč pot slovenščini v šole pripravljajo. Danes hočemo samo letnik novomeške gimnazije in ljubljanske realke v misel vzeti (več jih nam še ni prišlo pred oči). Letnik novomeške gimnazije obsega učeno razpravo o „sloven-

skem genitivu“, ki je zelo imenitna in zanimiva vsacemu jezikoslovcu. G. pisatelj, P. Ladislav Hrovat, tudi čitateljem slov. Glasnika po njegovih jezikoslovnih preiskavah dobro znan, učeno prebira in z mnogimi izgledi razlaga obširno rabo slovenskega genitiva, ki je v slovenščini veliko večje važnosti, kakor v drugih jezicih. Skazal se je v njem g. pisatelj prav bistrournega razlagavca; voščimo le, da njegov trud tudi v prihodnje ne omaga in da Slovence še z marsikterim izdelkom svojega uma razveseli. Škoda, da se je v lepi spis toliko tiskarnih pogreškov podkradlo. Vse hvale in posneme vredno je v novomeškem letniku tudi to, da so imena krajev povsod po slovenski naznanjena. Hvala in čast g. vodju in vsem gg. profesorjem, ki so vsi iz vis. čast. franciškanskega reda. — Letnik ljubljanske realke, ki nas je že lani s prelepim slovenskim spisom razveselil, zapopada pod naslovom „Imena, znamenja in lastnosti kemiških pervin“ prav imeniten, v gladki slovenščini pisan sostavek, kateremu je po g. pisateljevih besedah vzrok in namen, „imena kemiških pervin v slovenskem jeziku določiti, njih pomene pojasniti, jih kemikarjem in jezikoslovcem v presojevanje podati in potem, s potrebno popravo, v občjo rabo vpeljati.“ Zares težko delo; pa reči moramo, da ga je g. pisatelj prof. M. Peternel, tudi kar se tiče nasvetovanih izrazov, prav dobro opravil. Upati je, da bo g. pisatelj začeto delo nadaljeval, kar še tu pa tam manjka, olikal in s časom celo delo v posebni knjigi razglasil.

* Že večkrat in o raznih priložnostih je bila razodeta želja po časopisu, ki bi prinašal spise v raznih slovanskih narečjih. Temu pomanjkanju je g. Jezbera v Pragi v okom prišel; prvi vezek (2 $\frac{1}{2}$ pole) njegovega vseslovanskega časopisa je že prišel na svetlo in obsega razno literarno blago. Drugi vezek pride v 6 tednih na svetlo. Celoletna cena mu je s poštnino vred 5 gold. in se pošilja v Prago (Štepanška ulica č. 620—II).

* Pri bukvovezu Gerberju v Ljubljani je prišla na svetlo mična poslovenjena povest za mladost „Gospodove pota so čudne“, prvo in poslednje delo mladega pisatelja, osmošolca novomeške gimnazije, Leo Engelmana, ki ga je v najlepšem cvetu življenja nemila smert pokosila. Dva nadepolna mladenča, Janko Vijanski in Leo Engelman, in mož najlepše dobe, Jožef Kelič, so letos že padli kot žertva neusmiljene smerti. Naj v miru počivajo. — Povest, terdo za darila vezana, velja 40 nkr.

Naznanilo zastran „slovenske slovnice“.

Od več strani poprašan, kakošna je z novo „slovensko slovnico“, ki jo imam v delu, dajem po Glasniku to-le na znanje: Nova slovenska slovnica, pregledana in v marsičem popravljena na Dunaju, v Gorici, v

Ljubljani, v Novem mestu, v Trstu in v Varaždinu (v Maribor in v Zagreb je nisem več mogel poslati), pride pod naslovom „slovenska slovnica za domačo in šolsko rabo“ v treh oddelkih (vsak okoli 5 pol) na svitlo, ker je zavolj pomanjkanja časa še ni bilo mogoče doslej popolnoma dovršiti. Prvi oddelek izide konec tekočega mesca, da se more že s prihodnjim šolskim letom v rabo vzeti; ostala dva pa med letom. Pri tej priložnosti opominjam vse čast. gg. učitelje, ki mislijo to izdavo že z novim šolskim letom v šole vpeljati, naj se pri naročbi popolni naslov nove slovnice razločno naznani; sicer jim pošlje g. založnik staršo „slovensko slovnico z cirilskim in glagoliškim berilom“, katerih je še blizo 200 iztisov na prodaj.

Ob enem naznanjam, da pride do novega leta tudi slovnica „Slovenisches Sprach- und Lesebuch für Anfänger“ v novem, to je v petem natisu s slovensko terminologijo na svitlo. Prvi oddelek bo do konca tega mesca gotov, da se more že z novim šolskim letom v rabo vzeti, ker bi četrtega natisa za vse šole (samo blizo 200 iztisov ga je še) zmanjkovalo. Peti natis je, kakor četrti, na podlagi nazornega poduka osnovan, v besedi in v razvrstitvi snovi pa skoz in skoz po tirjativah slov. jezikoslovja popravljen. Trdno upam, da bo v tej novi osnovi in razsnovi vprihodnje vsem šolskim potrebam zadostoval, da ne bo več treba novih predelav. Naj blagovolijo gg. učitelji tudi pri naročbi te slovnice izrečno povedati, ali želé novega petega ali starega četrtega natisa.

Anton Janežič.

Imenik častitih g. g. naročnikov.

Dalje so se naročili: 214. J. Kovač, učitelj v Lipalji vasi. 215. Somer Gr., c. k. norm. učitelj v Celovcu. 216. Burcar Božidar, kaplan pri sv. Jurju. 217. Kosec Jernej, vodja glavne šole v Černomlju. 218. Cenc Gasper, kaplan v Smarjii. 219. Škrabec Ant., gimn. učenec v Ljubljani. 220. Volavšek Fr., kaplan v Maksavi. 221. Dobršek Mat., not. uradnik na Vrskem, 222.—228. Slavna bogoslovska knjižnica; Zupan Tom.; Drčar Davorin; Parapat Janez; Justin Blaž; Klun Dragotin; Čadež Janez — vsi bogosl. v Ljubljani. 229. Ramovš Jernej, gimn. učenec v Ljubljani. 230. Slavna slov. čitavnica v Trstu. 231. Luka Valentincič, c. k. poštni urednik v Trstu. 232. Černe Slavoljub, gimn. učenec v Trstu. 233. Napret Rih., c. k. poštni urednik v Ljubljani. 234. Virk Jož., župnik v Ločah. 235. Čelik Franc, posestnik na Polani. 236. Gerbic Franc, učitelj v Ternovem. 237. Žepič Seb., c. k. gimn. učitelj v Varaždinu. 238. Valenčak Mart., c. k. gimn. učitelj v Varaždinu. 239.—241. Kupljen Anton, Čeh Matevž, Jesih A.; gimn. učenci v Varaždinu. 242. Sajovec Janez, kaplan pri sv. Križu. 243. Cinkovic Val., apot. učenec v slov. Gradcu, 244.—247. Kos Ant., Šuc Jož., Žuža J., Stiplovšek Val.; bogoslovci v Mariboru. 248. Martelanc J., gimn. učenec v Trstu. 249.—263. Lakonik Jož., Sternad Jož., Rup Fr., Jerman Juri, Glančnik Jern., Madrič Marka, Müller Ant., Plišovnik Rok, Čare Jož., Končnik Pet., Mišic Ferd., Poznik Albin, Kališnik Simon, Kališnik Jan.; gimnazialni učenci v Celovcu. 264.—265. Šega Jan. in Gaberjevčič Janez, bogoslovca v Gorici. (Dalje).

Natisnil Janez Leon v Celovcu.